

ISBN 978-80-89051-75-5

9 788089 051755

Všeobecne prospešná oblasť: **Dobrovoľníctvo**

Vybraná časť
Analýzy socioekonomického
prínosu neziskového sektora
a stavu a trendov rozvoja
občianskej spoločnosti

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Ministerstvo vnútra SR/Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ÚRAD SPLNOMOCNENCA
VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE ROZVOJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI

UNIVERZITA
MATEJA BELA
V BANSKEJ BYSTRICI

Všeobecne prospešná oblasť: Dobrovoľníctvo

Vybraná časť publikácie Analýza socioekonomického prínosu neziskového sektora a stavu a trendov rozvoja občianskej spoločnosti

Vydalo Ministerstvo vnútra SR/Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Publikácia je vybranou časťou Analýzy socioekonomického prínosu neziskového sektora a stavu a trendov rozvoja občianskej spoločnosti, ISBN 978-80-89051-67-0, ktorá je výstupom národného projektu Kvalitnejšie verejné politiky prostredníctvom lepšieho poznania občianskej spoločnosti, kód projektu v ITMS2014+: 314011V576. Národný projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom operačného programu Efektívna verejná správa.

Rok vydania: 2020

Autori: Alžbeta Frimmerová, Alžbeta Brozmanová Gregorová, Silvia Cochová, Gabriela Podmaková, Miloš Ondrášik

Jazyková korektúra: Miroslava Ryšková
Grafický dizajn: Ivan Štefánik

ISBN 978-80-89051-75-5

6.8 VŠEOBECNE PROSPEŠNÁ OBLASŤ: **DOBROVOĽNÍCTVO**

**Vybraná časť Analýzy socioekonomického
prínosu neziskového sektora a stavu a trendov
rozvoja občianskej spoločnosti**

Alžbeta Frimmerová,
Alžbeta Brozmanová Gregorová,
Silvia Cochová, Gabriela Podmaková,
Miloš Ondrášik

Ministerstvo vnútra SR/Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Vážené čitateľky, vážení čitatelia,

v rukách sa Vám ocitla vyše tisícstránková analýza občianskej spoločnosti a mimovládnych neziskových organizácií rozdelená do viacerých častí. Verím, napriek tomu, že ide o veľa strán, bude tento obsah pre Vás nielen čitateľný a novým poznaním, ale aj inšpiráciou pre Vaše lepšie vnímanie občianskej spoločnosti a mimovládnych neziskových organizácií na Slovensku.

Som nesmierne rád a hrdý, že sa nám podarilo pre širokú verejnosť a tvorcov verejných politík takúto analýzu, resp. výskum zrealizovať. Je to dobrý príklad toho, ako je možné európske finančné zdroje čerpať zmysluplne. Túto našu prácu považujem za prvý komplexnejší vstup k téme a začiatok pre ďalšiu prácu ako v akademickom, tak aj širšom prostredí.

Veľmi rád by som chcel poďakovať všetkým expertom a ďalším účastníkom, ktorí sa podieľali na procese prípravy a realizácie tohto nášho počinu.

Moja osobitná vďaka patrí Márii Milkovej, zodpovednej za Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, Martinovi Mňahončákovi, projektovému manažérovi a tiež jeho projektovému tímu – Marcele Príhelovej, Anete Letušekovej a Eliške Tížňovskej, a taktiež celému Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti za aktívnu pomoc.

Prajem Vám všetkým plnohodnotné a inšpiratívne čítanie.

Martin Giertl

splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

PREDSLOV

Analýza dát s ohľadom na jednotlivé všeobecne prospešné oblasti neziskového sektora bola vypracovaná ako súčasť Analýzy socioekonomického prínosu neziskového sektora a stavu a trendov rozvoja občianskej spoločnosti, ktorá je výstupom národného projektu Kvalitnejšie verejné politiky prostredníctvom lepšieho poznania občianskej spoločnosti (ďalej len „projekt“), kód projektu v ITMS2014+: 314011V576. Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom operačného programu Efektívna verejná správa.

Táto analýza bola vypracovaná Ministerstvom vnútra SR v rámci Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej len „ÚSV ROS“) v spolupráci s partnerom národného projektu Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Predložená analýza popisuje socioekonomický prínos neziskového sektora s ohľadom na jeho jednotlivé všeobecne prospešné oblasti. V záujme cielenejších analýz boli v projekte vytvorené sektorové rady, ktoré pokrývajú všeobecne prospešné oblasti neziskového sektora tak, ako ich definuje zákon č. 346/2018 Z. z. o registri mimovládnych neziskových organizácií:

1. kultúra a duchovné hodnoty
2. životné prostredie
3. ľudské práva a advokačné aktivity
4. zdravie
5. sociálne služby a sociálna pomoc
6. vzdelávanie, veda, výskum a vývoj
7. šport
8. dobrovoľníctvo
9. rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc.

Predložená analýza popisuje aktuálny stav jednotlivých všeobecne prospešných oblastí, ich kľúčových aktérov, možnosti financovania, právnu úpravu či kľúčové témy a problémy v daných oblastiach. Následne sú analyzované dáta získané na základe dotazníka k socioekonomickému prínosu neziskového sektora, ktorý bol zostavený riešiteľským tímom z Univerzity Mateja Bela. Pri analýze empirických dát boli využité aj dáta z oblasti stavu a trendov vývoja občianskej spoločnosti.

OBSAH

Predslov // 5

6.8 Všeobecne prospešná oblasť: Dobrovoľníctvo // 6

6.8.1 Úvod // 7

6.8.2 Strategické dokumenty a právna úprava dobrovoľníctva // 8

6.8.3 Kľúčové otázky verejnej politiky // 9

6.8.4 Finančná podpora dobrovoľníckych centier a organizácií // 9

6.8.5 Kľúčoví aktéri v oblasti rozvoja dobrovoľníctva // 10

6.8.6 Významné aktivity smerujúce k rozvoju dobrovoľníctva // 14

6.8.7 Výskum o dobrovoľníctve // 17

6.8.8 Výsledky // 18

6.8.9 Diskusia // 48

6.8.10 Problémy a odporúčania // 51

6.8.11 Literatúra a zdroje // 61

6.8.12 Zoznam použitých skratiek // 62

Dobrovoľníctvo je sociálny fenomén, ktorý sa vyskytuje vo všetkých oblastiach pôsobenia mimovládnych organizácií. Jedným zo základných znakov mimovládneho neziskového sektora je totiž dobrovoľnícky charakter, a preto tretí sektor nesie často aj označenie dobrovoľnícky. Stupeň zapojenia dobrovoľníkov a dobrovoľníčok v organizáciách pritom môže byť veľmi rôzny. Dobrovoľníctvo môže mať tiež rôznu mieru spontaneity a formálnosti. Dobrovoľníctvo ako slobodne zvolená činnosť vykonávaná bez nároku na finančnú odmenu v prospech ľudí mimo vlastnej domácnosti či rodiny predstavuje akúsi prierezovú tému, ktorej sa vo výskume venuje pozornosť na viacerých miestach. V tejto časti zameriavame pozornosť na dobrovoľníctvo ako osobitý element neziskového sektora a špecifickú pozornosť venujeme organizáciám, ktoré za svoju primárnu oblasť činnosti považujú práve rozvoj dobrovoľníctva.

6.8.1 Úvod

Infraštruktúra dobrovoľníctva označuje súbor opatrení a podmienok potrebných pre plný rozvoj dobrovoľníctva. Vďaka fungujúcej infraštruktúre dobrovoľníctva môže každý aktívne prispieť ku komunitnému rozvoju a má umožnený rovnaký prístup k dobrovoľníckym aktivitám (Brozmanová Gregorová et. al, 2012). Za kľúčové prvky infraštruktúry formálneho dobrovoľníctva na Slovensku je možné v súčasnosti považovať:

- strategické dokumenty a právnu úpravu dobrovoľníctva;
- finančnú podporu dobrovoľníckych centier a dobrovoľníckych organizácií;
- kľúčových aktérov v oblasti rozvoja dobrovoľníctva;
- významné aktivity smerujúce k rozvoju dobrovoľníctva;
- výskum o dobrovoľníctve.

Všetky kľúčové prvky infraštruktúry dobrovoľníctva na Slovensku prešli od roku 1989 významnými zmenami a rozvojom. Za najvýznamnejšie je možné v posledných rokoch považovať legislatívnu úpravu dobrovoľníctva, prijatie strategických a koncepčných dokumentov a ich postupná implementácia do praxe, ale aj rozvoj dobrovoľníckych centier a manažérskeho, organizovaného typu dobrovoľníctva v rôznych oblastiach. Výzvou však do budúcnosti zostáva uznanie skutočnosti, že dobrovoľníctvo, aj keď je zadarmo, vyžaduje koordináciu a zodpovedajúce zdroje pre svoj rozvoj.

Spracované údaje a tabuľky sú zo zdrojov výskumu národného projektu Kvalitnejšie verejné politiky prostredníctvom lepšieho poznania občianskej spoločnosti.

6.8.2 Strategické dokumenty a právna úprava dobrovoľníctva

Strategickým dokumentom v oblasti dobrovoľníctva na národnej úrovni je okrem Stratégie SR pre mládež aj Konceptia rozvoja občianskej spoločnosti prijatá uznesením vlády Slovenskej republiky č. 68/2012 a Program podpory dobrovoľníctva a dobrovoľníckych centier z roku 2013. Dobrovoľníctvo nachádzame výnimočne aj v niektorých strategických dokumentoch regionálnych a miestnych samospráv. Napríklad Stratégia Prešovského samosprávneho kraja pre mládež na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025 uvádza medzi inými aj oblasť dobrovoľníctva. V Košickom samosprávnom kraji existuje samostatná Stratégia podpory rozvoja dobrovoľníctva v Košickom kraji z roku 2015. Dobrovoľníctvo sa objavuje ako jedna z aktivít aj v Konceptii rozvoja práce s mládežou Trenčianskeho samosprávneho kraja do roku 2020. Významným koncepčným dokumentom, ktorý bol schválený v roku 2018 ministerkou školstva, vedy, výskumu a športu SR, je Konceptia výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu.

Všeobecná právna úprava dobrovoľníctva je zakotvená v Zákone o dobrovoľníctve č. 406/2011 Z. z. Fenomén mládežníckeho dobrovoľníctva je zachytený aj v Zákone o podpore práce s mládežou č. 282/2008 Z. z. Vymedzenie dobrovoľníctva a dobrovoľníckych činností sa nachádza aj v iných zákonoch (Zákon o službách zamestnanosti č. 5/2004 Z. z., Zákon o hmotnej núdzi č. 417/2013 Z. z.), kde je často nesprávne definované a interpretované. Jednotlivé legislatívne normy upravujúce dobrovoľníctvo si protirečia, resp. filozoficky aj prakticky sú nastavené protichodne so zákonom a nemali byť aplikovateľné. Táto nejednoznačnosť a protichodnosť má dopad na rozvoj dobrovoľníctva a kvalitný manažment dobrovoľníckych programov. Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe v článku XIV novelizoval zákon o dobrovoľníctve s účinnosťou od 1. 1. 2016. Doplnil časť dotýkajúcu sa zmluvy o dobrovoľníctve, a to tak, že použil tzv. inštitút straty času ako možnosť finančnej úhrady za stratu času „dobrovoľníka“ vykonávajúceho dobrovoľnícku činnosť v športe. Takto novela zásadným spôsobom narušila základný princíp dobrovoľníctva, ktoré sa vykonáva bez nároku na odmenu, slobodne a vo voľnom čase. Niekoľkoročná prax v aplikácii zákona a vyššie uvedené dôvody vedú k nutnosti novelizácie zákona o dobrovoľníctve. V roku 2019 bola preto v rámci Akčného plánu napĺňania Konceptie rozvoja občianskej spoločnosti zriadená pracovná skupina riadená z pozície Úradu splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorá sa venuje potrebám zmien právnej úpravy dobrovoľníctva.

6.8.3 Klúčové otázky verejnej politiky

Program podpory dobrovoľníctva a dobrovoľníckych centier z roku 2013 uvádza ako prioritné tieto témy:

- dobrovoľníctvo ako súčasť celoživotného vzdelávania,
- podpora inkluzívneho dobrovoľníctva,
- jednotný záchranný systém postavený na spolupráci profesionálov a dobrovoľníkov,
- výskum dobrovoľníctva,
- infraštruktúra dobrovoľníctva,
- propagácia a osвета v oblasti dobrovoľníctva.

Od roku 2013 sa v tejto oblasti podarilo naplniť viacero cieľov, väčšina z nich však zostáva výzvou aj pre budúce obdobie. Ako vhodné sa javí prehodnotenie priorít na ďalšie obdobie a ich prípadná aktualizácia. Aktuálnou v tejto oblasti je aj právna úprava dobrovoľníctva a finančný mechanizmus podpory dlhodobých dobrovoľníckych programov, pričom na oboch úlohách sa aktuálne (od roku 2019) pracuje v pracovnej skupine pod vedením Úradu splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti.

6.8.4 Finančná podpora dobrovoľníckych centier a organizácií

Kľúčovým zdrojom finančnej podpory pre služby a programy v oblasti dobrovoľníctva je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktoré financuje túto oblasť cez programy pre mládež. Primárnym programom v tejto oblasti je program Služby mladým, ale sčasti aj program Priority a program Podpora. Dôležitým zdrojom podpory je aj program Erasmus+, osobitne časť kľúčovej aktivity 1 (KA1) – program Európskej dobrovoľníckej služby, ktorý od roku 2019 postupne nahrádza program Európsky zbor solidarity. Slovenské organizácie boli v minulých rokoch tiež koordinátormi piatich projektov v rámci programu Strategické partnerstvá, ktoré sa venovali téme dobrovoľníctva mládeže.

Významným nástrojom nepriamej verejnej podpory dobrovoľníckych programov organizácií je asignácia dvojpercentnej dane z príjmov fyzických a právnických osôb, ktorú upravuje zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Od roku 2012 je pritom možné, v prípade, že človek odpracoval v predchádzajúcom kalendárnom roku aspoň 40 hodín ako dobrovoľník/dobrovoľníčka, poukázať 3 percentá dane z príjmov.

Finančná podpora dobrovoľníctva zo strany regionálnych a lokálnych samospráv nie je takmer vôbec zabezpečená. Výnimku tvorí Košický samosprávny kraj, Hlavné mesto SR Bratislava a mesto Nitra, ktoré poskytujú financie aj priamo dobrovoľníckym centráam.

Ďalšiu finančnú podporu na rozvoj dobrovoľníctva poskytujú nadácie: Nadácia pre deti Slovenska, Nadácia Orange, Nadácia Slovenskej sporiteľne, Nadačný fond Slovenských elektrární v Nadácii Pontis – Ukážte sa v dobrom svetle, Trenčianska nadácia, Nadácia Poštovej banky, Komunitná nadácia Zdravé mesto, Nadácia ZSE, Nitrianska komunitná nadácia, Karpatská nadácia, Nadácia Ekopolis, Centrum pre filantropiu – Grantový program Baumit pre aktívnych ľudí a iné.

Ostatné finančné zdroje dobrovoľníckych programov pochádzajú najmä od súkromných darcov a zo samofinancujúcich aktivít.

Pri hľadaní finančných prostriedkov na dobrovoľnícke programy je stále nutné darcov presvedčať o potrebe kvalitného manažmentu a o tom, že dobrovoľníctvo, hoci je vykonávané bez nároku na odmenu, má svoje náklady a je hodné určitej investície. Investovanie do dobrovoľníkov/dobrovoľníčok, potreby organizácií a nutnosť existencie plateného koordinátora/koordinátorky dobrovoľníkov/dobrovoľníčok, či manažéra/manažérky programu sú stále prehliadané.

6.8.5 Kľúčoví aktéri v oblasti rozvoja dobrovoľníctva

Dobrovoľníctvo nie je priamo v kompetencii žiadneho orgánu verejnej správy. Nakoľko legislatíva dobrovoľníctva bola tvorená pod *Ministerstvom vnútra SR*, odborom verejnej správy, tento orgán je možné považovať za kľúčový spolu s Úradom splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorý má v kompetencii predovšetkým koncepčné otázky rozvoja dobrovoľníctva súvisiace s implementáciou Stratégie rozvoja občianskej spoločnosti. Z ústredných orgánov štátnej správy je možné za kľúčového hráča považovať aj *Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR*, konkrétne odbor detí a mládeže, ktorý zastrešuje Stratégiu SR pre mládež a jej implementáciu, a to primárne cez Iuventu – Slovenský inštitút mládeže. Iuventa je štátna inštitúcia, priamo riadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Predmetom jej činnosti je práca s mládežou mimo školy a rodiny a mládežnícka politika na Slovensku aj mimo neho. Cieľom aktivít je implementácia štátnej politiky voči deťom a mládeži (www.iuventa.sk).

V rámci podpory rozvoja infraštruktúry dobrovoľníctva zohrala kľúčovú rolu v sledovanom období *Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií*, ktorá združuje dobrovoľnícke centrá a organizácie pracujúce s dobrovoľníkmi na Slovensku. Hlavným cieľom Platformy je podporovať vytváranie priaznivého prostredia pre rozvoj dobrovoľníctva vo všetkých jeho podobách a oblastiach (www.dobrovolnickecentra.sk).

Advokačným a rozvojovým aktivitám v oblasti mládeže vo všeobecnosti, a teda aj v oblasti dobrovoľníctva, sa venuje aj *Rada mládeže Slovenska*. Rada mládeže Slovenska zastupuje mládežnícke organizácie, a tiež obhajuje záujmy mladých ľudí voči politikom, štátnej správe a verejnosti. Je nezávislá a nadstranícka. Podieľa sa na skvalitňovaní systému vzdelávania na Slovensku a vytváraní takého prostredia, ktoré umožňuje mládežníckym organizáciám efektívne a bez prekážok vykonávať ich činnosť. Presadzuje zapájanie mladých ľudí do tvorby politik, programov a opatrení vo všetkých relevantných kontextoch ich života, ale najmä v oblasti vzdelávania (www.mladez.sk).

Ďalším významným prvkom infraštruktúry dobrovoľníctva na Slovensku sú *dobrovoľnícke centrá*. Dobrovoľnícke centrá sú servisnými organizáciami. Centrá prepájajú dobrovoľníkov/dobrovoľníčky a organizácie, propagujú dobrovoľníctvo, poskytujú školenia, konzultácie a supervízie v oblasti manažmentu dobrovoľníkov, sieťujú dobrovoľnícke organizácie, rozvíjajú firemné dobrovoľníctvo, zviditeľňujú spoločenskú hodnotu dobrovoľníctva, budujú medzisektorové partnerstvá medzi dobrovoľníckymi organizáciami, samosprávou a firmami a realizujú výskumy v oblasti dobrovoľníctva – sledujú vývoj a trendy v tejto oblasti. Na Slovensku už vyše 15 rokov funguje Centrum dobrovoľníctva v Banskej Bystrici, Nitrianske centrum dobrovoľníctva a Prešovské dobrovoľnícke centrum. V roku 2012 svoju činnosť obnovilo aj Bratislavské dobrovoľnícke centrum. Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií vďaka dotácii Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR podporila v roku 2015 vznik troch nových centier v regiónoch, kde dovtedy neexistovali (v Trnave, Žiline a Trenčíne). Svoju činnosť obnovilo aj Dobrovoľnícke centrum Košického kraja. Dobrovoľnícke centrum v Trnave a Trenčíne sa však v ďalšom období nepodarilo dlhodobo udržať. Mládež patrí vo všetkých dobrovoľníckych centrách medzi primárnu cieľovú skupinu. Z hľadiska rozvoja dobrovoľníctva ide pritom o kľúčových aktérov, ktorí:

- zvyšujú dostupnosť dobrovoľníckych príležitostí tým, že vedú databázy organizácií a dobrovoľníckych príležitostí, a tak vedia zorientovať záujemcov v aktuálnej ponuke dobrovoľníckych príležitostí;
- sieťujú organizácie v komunitách z rôznych sektorov a oblastí, čím sa podporujú vnútrosektorové aj medzisektorové partnerstvá;
- prispievajú k riešeniu problémov v komunite – spolupráca organizá-

cií a zapojenie miestnych ľudí prispieva k efektívnejšiemu využívaniu ľudských, finančných, materiálnych a prírodných zdrojov v komunitách. Zároveň participácia obyvateľov na riešení komunitných problémov prispieva k zvýšeniu sociálnej súdržnosti a znižovaniu sociálnej exklúzie;

- zviditeľňujú hodnotu dobrovoľníctva pre spoločnosť aj jednotlivcov. Prispievajú k zmenám v myslení, v odhaľovaní stereotypov a mýtov o dobrovoľníctve a dobrovoľníkoch (Matuályová, 2012 in Brozmannová Gregorová at al. 2012).

Okrem regionálnych dobrovoľníckych centier sa začínajú objavovať aj snahy o založenie lokálnych dobrovoľníckych centier vychádzajúcich z potrieb aktívnych členov komunít. Príkladom je Bardejov, kde túto iniciatívu prevzalo Regionálne osvetové stredisko s ideou plniť funkcie dobrovoľníckeho centra v meste Bardejov a blízkom okolí.

Výchova k dobrovoľníctvu i dobrovoľníctvo samotné je súčasťou veľkých i menších *detských a mládežníckych dobrovoľníckych organizácií* na Slovensku, ktorých cieľová skupina sa vekom mení na dobrovoľníkov. Patria sem veľké organizácie ako Slovenský skauting, organizácie s kresťanským pozadím, ako DOMKA (Združenie saleziánskej mládeže), eRko (Hnutie kresťanských spoločenstiev detí) a ZKSM (Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže), INEX alebo menšie organizácie, ktoré majú lokálne pôsobenie a venujú sa voľnočasovým aktivitám detí a mladých ľudí, ako napr.: Žabky na prameni, MO Plusko, DO Fénix, atď.

Medzi najväčšie organizácie, ktorých činnosť je postavená na dobrovoľníckom základe a ktorá sa venuje aj mládeži, patrí *Slovenský Červený Kríž*.

Medzi významné organizácie, ktoré na Slovensku pôsobia niekoľko desaťročí alebo storočí, patria „komunitne“ alebo tradične vyvinuté *svojpomocné kluby a organizácie*, medzi nimi napr. poľovnícke zväzy, kluby zamerané na rozvíjanie záujmu a svojpomoci, alebo pomoci istej komunity ľudí, a potom organizácie, ktoré plnia úlohu ochrany obyvateľstva, ako sú napr. dobrovoľné hasičské zbory. V týchto skupinách alebo organizáciách tvoria časť dobrovoľníkov/dobrovoľníčok aj mladí ľudia.

Dlhodobú tradíciu na Slovensku majú *organizácie pôsobiace v oblasti športu* – športové kluby, zväzy, hnutia, centrá a pod. Aj keď nepatria medzi viditeľné dobrovoľnícke organizácie, v mnohých z nich je každoročne odpracovaných tisíce hodín na dobrovoľníckom základe, a aktivitám v tejto oblasti sa výrazne venujú aj mladí ľudia.

Ďalšiu veľkú skupinu dobrovoľníckych organizácií so zapojením mládeže tvoria *environmentálne organizácie*. Niektoré z nich, najmä tie

s medzinárodným aspektom, využívajú už skôr manažérsky prístup. Medzi najaktívnejšie v oblasti dobrovoľníctva patria Greenpeace Slovensko, OZ Tatry, SOS Birdlife a iné.

Na Slovensku sa v priebehu posledných rokov rozvíja i *manažérsky typ dobrovoľníctva v sociálnych a zdravotníckych zariadeniach a organizáciách*. Množstvo zariadení sociálnych služieb, detských domovov, organizácií poskytujúcich pomoc ľuďom s postihnutím, ľuďom bez domova, zdravotne znevýhodneným a iným cieľovým skupinám rozvíja dlhodobé dobrovoľnícke programy, v rámci ktorých intenzívne spolupracuje s mladými dobrovoľníkmi/dobrovoľníčkami.

Významné miesto má na Slovensku už niekoľko rokov *medzinárodné dobrovoľníctvo*. Formou Európskej dobrovoľníckej služby (v roku 2017 sa zmenil názov na Európsky zbor solidarity) ho sprostredkováva niekoľko desiatok akreditovaných organizácií, ale rovnako aktívne pôsobí niekoľko organizácií aj v rámci rozvojovej pomoci a rozvojového dobrovoľníctva.

V súvislosti s rozvojom moderných informačných technológií aj na Slovensku zaznamenávame rozvoj *virtuálneho dobrovoľníctva*. O tento typ dobrovoľníctva je záujem nielen zo strany organizácií, ale aj zo strany dobrovoľníkov/dobrovoľníčok (napr. správa web stránok, preklady, písanie projektov, poradenstvo, tvorba databáz a iné).

Osobitná pozornosť je na Slovensku venovaná *rozvoju dobrovoľníctva v rámci vysokých škôl* pripravujúcich sociálnych pracovníkov/pracovníčky a odborníkov/odborničky iných pomáhajúcich profesií. Dobrovoľníctvo v tomto kontexte sleduje okrem prospechu pre prijímateľa aj vzdelávacie ciele súvisiace s prípravou budúcich pomáhajúcich profesionálov/profesionálok. Začína sa diskutovať o tzv. treťom poslaní univerzít, v rámci ktorého sa podpora angažovanosti študentov/študentiek stáva jednou z výziev pre vysoké školy.

Dobrovoľníctvo začína byť začleňované aj do prostredia *vysokých, stredných a základných škôl*. V tejto oblasti je možné v budúcnosti očakávať rozvoj aj v súvislosti so zavádzaním Koncepcie výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu.

Medzinárodná spolupráca a trendy v iných krajinách ovplyvňujú aj rozvoj dobrovoľníctva na Slovensku. Čoraz väčšie úspechy zaznamenáva zapájanie firiem a ich zamestnancov do *firemného dobrovoľníctva*. Tejto téme sa na Slovensku venuje viacero organizácií, najvýraznejšie Nadácia Pontis.

Zaujímavý je aj program expertného dobrovoľníctva organizácie LEAF. Ide o prepájanie profesionálov z firiem, zmysluplných iniciatív či neziskoviek, aby spoločne mohli prispievať k pozitívnej zmene v spoločnosti – dobrovoľník má možnosť rozvíjať svoje zručnosti v novom a inšpiratívnom prostredí a organizácia získa posilu navyše, ktorá jej pomôže efektívnejšie naplňať jej poslanie.

Od roku 2015 začal na Slovensku fungovať program *Medzinárodná cena vojvodu z Edinburghu* (DofE). Ide o komplexný rozvojový program, ktorý dáva mladým ľuďom vo veku 14 až 24 rokov šancu rozvinúť svoje schopnosti a charakterové vlastnosti pre reálny život, naplniť svoj potenciál a pomôcť im uspieť v živote. V rámci programu je jednou z troch kľúčových oblastí, v ktorých si mladí ľudia zadávajú svoje ciele, dobrovoľníctvo. V roku 2019 sa do programu zapojilo na Slovensku viac ako 3000 mladých ľudí ako účastníkov a viac ako 750 učiteľov a pracovníkov s mládežou ako dobrovoľníkov, ktorí mladých v programe vedú.

6.8.6 Významné aktivity smerujúce k rozvoju dobrovoľníctva

S cieľom zvýšiť status dobrovoľníctva, ale i informovanosť o dobrovoľníctve vo všeobecnosti, sa na Slovensku realizovalo v minulom období viacero projektov na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni. Uvedené projekty a iniciatívy je možné považovať za najvýznamnejšie za sledované obdobie.

Za najvýznamnejšie aktivity zamerané na propagáciu dobrovoľníctva môžeme považovať: *Dni dobrovoľníctva*¹¹⁹ (organizované organizáciou C.A.R.D.O.), *Týždeň dobrovoľníctva*¹²⁰ (organizovaný Platformou dobrovoľníckych centier a organizácií a vybranými regionálnymi dobrovoľníckymi centrami), projekt *72 hodín*¹²¹ (organizovaný Radou mládeže Slovenska), *Trh dobrovoľníctva*¹²² (organizovaný Bratislavským dobrovoľníckym centrom) a kampaň *Milujem svoj kraj v PO kraji* (organizovaná platformou Kresťania v meste a PSK). Novou kampaňou bola kampaň *Blbý pocit*

¹¹⁹ <http://dobrovolnictvo.sk/menu/1/8/dni-dobrovolnictva>

¹²⁰ <http://tyzgendobrovolnictva.sk/>

¹²¹ <http://72hodin.mladez.sk/>

¹²² <https://www.dobrovolnictvoba.sk/co-robime/trh-dobrovolnictva/>

zameraná na zapájanie mladých ľudí so znevýhodnením do dobrovoľníctva (realizovaná Platformou dobrovoľníckych centier a organizácií). Počas týchto kampaní mali ľudia možnosť zapojiť sa do dobrovoľníckych aktivít v organizáciách, zrealizovať vlastné projekty, ale tiež sa zúčastniť workshopov, diskusií či dní otvorených dverí.

Organizácie tiež realizujú viacero aktivít zameraných na verejné uznanie dobrovoľníctva a ocenenie práce dobrovoľníkov/dobrovoľníčok. Rada mládeže Slovenska sa venuje aj oceňovaniu dobrovoľníckej práce v podobe ceny *MOST*, niektoré regionálne dobrovoľnícke centrá organizujú každoročné oceňovanie dobrovoľníkov/dobrovoľníčok *Srdce na dlani* (www.srdcenadlani.sk). Celoslovenské oceňovanie dobrovoľníkov/dobrovoľníčok *Dobrovoľník roka* realizuje bez spolupráce s regiónmi organizácia C.A.R.D.O.

Vďaka aktivitám Platformy dobrovoľníckych centier a organizácií sa podarilo zaradiť pozíciu *koordinátora dobrovoľníkov do národnej sústavy povolanií*.¹²³

Od roku 2014 funguje tiež vďaka projektu Platformy dobrovoľníckych centier a organizácií online nástroj *D-zručnosti pre zamestnanie*¹²⁴, prostredníctvom ktorého si ľudia môžu nechať uznať kompetencie získané prostredníctvom dobrovoľníckej činnosti. Do procesu je zapojený buď len koordinátor/koordinátorka dobrovoľníkov/dobrovoľníčok (môže vydať potvrdenie o vykonávaní dobrovoľníckej činnosti a zručností získaných prostredníctvom dobrovoľníctva), alebo aj Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, ktorá ako vzdelávacia inštitúcia môže vydať Certifikát D-zručností pre zamestnanie.

Ľudia majú možnosť získať informácie o dobrovoľníckych príležitostiach nielen v dobrovoľníckych centrách a konkrétnych organizáciách, ale na Slovensku funguje aj viacero online platforiem dobrovoľníckych príležitostí: www.centrumdobrovolnictva.sk (Banskobystrický kraj), www.dobrovolnictvoba.sk (Bratislavský kraj), www.dckk.sk (Košický kraj), www.ncdnitra.sk (Nitriansky kraj), www.dobrovolnictvpo.sk (Prešovský kraj), www.dctn.sk (Trenčiansky kraj), www.dobrovolnictvott.sk (Trnavský kraj), www.dobrovolnictvoza.sk (Žilinský kraj), www.dobrovolnictvo.sk (celoslovenské), <https://dobrovolnici.ludialudom.sk/> (celoslovenské), <https://kariera.zoznam.sk/pracovne-ponuky/dobrovolnictvo> (pracovný

¹²³ https://www.sustavapovolani.sk/karta_zamestnania-496104-33

¹²⁴ <http://www.dzrucnosti.dobrovolnickecentra.sk>

portál Kariéra má aj sekciu dobrovoľníctvo, ale iba pre Bratislavský kraj), <https://www.nadaciaorange.sk/sk/komunitny-rozvoj/krajsie-miesta> (je možné sa zaregistrovať a aj tu hľadať ľudí, ktorí chcú pomáhať, ale len v prípade, že má organizácia podporený projekt).

Možno konštatovať, že významným v tejto oblasti bol *Európsky rok dobrovoľníctva 2011*, počas ktorého sa konalo niekoľko akcií a iniciatív zameraných na zvýšenie povedomia verejnosti o problematike dobrovoľníctva.

Vďaka podpore Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu boli v roku 2014 na Slovensku vytvorené Štandardy kvality manažmentu dobrovoľníkov a *dobrovoľníčok*.

Kvalitu v dobrovoľníctve pomáha zvyšovať aj *vzdelávanie v oblasti manažmentu dobrovoľníctva*. V rámci akreditácie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre špecializované činnosti v oblasti práce s mládežou malo v rokoch 2014 až 2017 platnú akreditáciu 7 vzdelávacích programov, ktoré sa priamo týkali rozvoja kompetencií v oblasti práce s dobrovoľníkmi/dobrovoľníčkami. Väčšina z nich (celkovo 6) sa v uvedenom období aj realizovala. V rámci systému ďalšieho vzdelávania má Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií akreditované dva kurzy týkajúce sa manažmentu dobrovoľníkov/dobrovoľníčok. Kurz manažmentu sa realizuje minimálne dvakrát ročne a od roku 2011 vyškolili viac ako 200 koordinátorov/koordinátoriek dobrovoľníckych programov. Akreditovaný kurz manažmentu má aj Dobrovoľnícke centrum Košického kraja.

V roku 2018 bola ministerkou školstva, vedy, výskumu a športu SR schválená *Koncepcia výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu*, vďaka ktorej je možné očakávať výraznejší rozvoj dobrovoľníctva aj v prostredí škôl a školských zariadení.

6.8.7 Výskum o dobrovoľníctve

Výskum dobrovoľníctva na Slovensku možno identifikovať v troch kategóriách. Prvú kategóriu výskumov tvoria *výskumy o dobrovoľníctve v celej populácii*. Po roku 1989 sa na Slovensku realizovalo viacero reprezentatívnych výskumov, ktorých snahou bolo získať prehľad o miere zapájania sa občanov do dobrovoľníckych aktivít a vybraných otázkach súvisiacich s týmto fenoménom. Ide najmä o tieto výskumy:

- v roku 1993 výskum SAIA-SCTS a agentúry FOCUS (Bútora, Fialová, 1995);
- v roku 1995 výskum agentúry FOCUS (Bútorová, Bútorová, 1996);
- v roku 1998 výskum agentúry FOCUS pre nadáciu S.P.A.C.E. (Woleková, 2002);
- v roku 2003 výskum IVO prostredníctvom agentúry FOCUS (Bútorová, 2004);
- v roku 2004 výskum agentúry FOCUS pre Nadáciu pre deti Slovenska (Záverečná správa z prieskumu pre Nadáciu pre deti Slovenska, 2004);
- v roku 2011 výskum dobrovoľníctva ako súčasť kampane k Európskemu roku dobrovoľníctva (Brozmanová Gregorová et al., 2012)
- v roku 2016 výskum IVO.

Porovnanie výsledkov jednotlivých výskumov a získanie komplexného obrazu o rôznych aspektoch dobrovoľníctva sťažuje skutočnosť, že vo výskumoch bola použitá rôzna metodológia.

Druhú kategóriu tvorí *výskum, ktorého predmetom je explicitne dobrovoľníctvo mládeže* alebo niektorá z jeho dimenzií. Situácia v tejto oblasti je podobná ako situácia v oblasti výskumu v celej populácii. V roku 2005 uskutočnil Ústav informácií a prognóz školstva (UIPŠ) výskum Dobrovoľníctvo a mládež vo vekovej kategórii 15- až 26-ročných respondentov/respondentiek a v roku 2006 výskum Dobrovoľnícka činnosť stredoškolskej mládeže medzi žiakmi/žiačkami stredných škôl. Metodologicky však tieto výskumy neboli dobre postavené, nakoľko za dobrovoľníctvo považovali aj aktivity v rámci domácnosti dobrovoľníkov/dobrovoľníčok. Osobitnú pozornosť dobrovoľníctvu mládeže v rokoch 2004 až 2006 venuje Národná správa o implementácii spoločných cieľov pre dobrovoľnícke aktivity mladých ľudí v Slovenskej republike vypracovaná luventou v roku 2006. Zistenia sú zhrnuté aj v publikácii Nadeždy Králikovej: *Ja nie som dobrovoľník! Ja to robím iba tak...* Bratislava: 2006. *Otázkam prínosov dobrovoľníctva pre mladých ľudí* sa venoval kvalitatívny výskum v rokoch 2015 a 2016 (Brozmanová Gregorová, Šavrnociová, Šolcová, 2016). Ostatný výskum o dobrovoľníckej mládeži bol realizovaný v roku 2017 (Brozmanová Gregorová, Šolcová, Siekelová, 2018).

Tretiu kategóriu výskumov, z ktorých je možné čerpať informácie o dobrovoľníctve, predstavujú výskumy, ktoré sa venujú iným oblastiam života mládeže alebo ich životného štýlu, či participácie, napríklad: Participácia mládeže na živote miest a obcí (Sobihardová, 2002), Participácia študentov na samospráve stredných a vysokých škôl (Macháček, 2005), Prieskum názorov mladých ľudí pre potreby kampane Každý iný – všetci rovní (Gallová Kriglerová, 2006) a Čo si myslia mladí. Ich voľný čas a aktívna účasť na živote spoločnosti (Gallo, Lenčo, 2009). Ďalšie výskumy je možné nájsť na stránke www.vyskummladeze.sk.

Doposiaľ na Slovensku neexistujú validné dáta o dobrovoľníctve ani o dobrovoľníctve mládeže. Štatistický úrad SR síce zbiera údaje o dobrovoľníkoch, ale len výberovo, to znamená, že určí organizácie, ktoré majú okrem iných údajov zaslať aj údaje o dobrovoľníkoch. Takéto údaje nie sú reprezentatívne a skresľujú obraz o dobrovoľníctve. Na Slovensku neexistuje systematický výskum o dobrovoľníctve, z ktorého by bolo možné čerpať údaje aj o dobrovoľníctve.

6.8.8 Výsledky

Z celkového počtu mimovládnych organizácií, ktoré boli zaradené do výskumu, označilo ako primárnu oblasť svojho pôsobenia dobrovoľníctvo 32 organizácií, čo predstavuje 4,1 % z celkového počtu organizácií zapojených do výskumu a 5,3 % z organizácií, ktoré na otázku odpovedali.

V prípade, že do počtu organizácií pôsobiach v tejto oblasti zahrnieme aj organizácie, ktoré si oblasť dobrovoľníctvo nezvolili ako primárnu oblasť pôsobenia, v tejto oblasti pôsobí z celkového počtu organizácií 195, čo predstavuje 32,1 %, čo je takmer tretina organizácií.

Cieľové skupiny mimovládnych organizácií v oblasti dobrovoľníctva

V cieľových skupinách organizácií vo vzťahu k oblastiam ich pôsobenia existuje štatisticky významný rozdiel pri cieľových skupinách: deti 0 – 6 rokov ($p = 0,003$), deti 7 – 15 rokov ($p = 0,000$), dospelí 31 – 50 rokov ($p = 0,000$) a dospelí 51 a viac rokov ($p = 0,000$). Zastúpenie primárnych cieľových skupín podľa veku v organizáciách pôsobiach v oblasti dobrovoľníctva zobrazuje tabuľka 1.

Tabuľka 1 Primárna cieľová skupina podľa veku v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva

Cieľová skupina	Počet	%
Deti 0 – 6 rokov	11	35,5
Deti 7 – 15 rokov	18	58,1
Mládež 16 – 30 rokov	26	83,9
Dospelí 31 – 50 rokov	17	54,8
Dospelí viac ako 51 rokov	17	54,8

N = 31

Organizácie sa v oblasti dobrovoľníctva v najväčšej miere zameriavajú na cieľovú skupinu mladých ľudí vo veku od 16 do 30 rokov, nasleduje cieľová skupina detí od 7 do 15 rokov. Najmenej zastúpenou je cieľová skupina detí od 0 do 6 rokov. Organizácie pôsobiace v oblasti dobrovoľníctva sa v porovnaní s inými organizáciami nevenujú ani významne viac, ani významne menej jednotlivým vekovým skupinám.

Zastúpenie primárnych cieľových skupín podľa štruktúry špecifik cieľovej skupiny v oblasti dobrovoľníctva zobrazuje tabuľka 2.

Tabuľka 2 Primárna cieľová skupina organizácií podľa štruktúry špecifik cieľovej skupiny v oblasti dobrovoľníctva

Cieľová skupina	Počet	%
Pacienti a ľudia so zdravotným znevýhodnením a postihnutím	6	19,4
Ľudia bez domova	0	0,0
Užívatelia drog a drogovu závislé osoby	0	0,0
Etnické minority	2	6,5
Ľudia so sociálnym znevýhodnením	7	22,6
Ohrozené rodiny	2	6,5
Cudzinci, azylanti, žiadatelia o azyl	0	0,0
Týrané osoby	0	0,0
Deti a mládež v a/alebo z náhradnej starostlivosti	5	16,1
Nezamestnaní	3	9,7
Verejnosť bez špecifického znevýhodnenia	15	48,4
Rôzne organizácie	10	32,3
Zvieratá	2	6,5
Iné	7	22,6

N = 31

Organizácie pôsobiace v oblasti dobrovoľníctva sa primárne zameriavajú na verejnosť bez špecifického znevýhodnenia a na rôzne organizácie. Väčšina organizácií v tejto oblasti nemá teda presne vymedzenú cieľovú skupinu s nejakým konkrétnym znevýhodnením. Medzi cieľové skupiny organizácií v oblasti dobrovoľníctva v niektorých prípadoch patria aj ľudia so sociálnym znevýhodnením, pacienti a ľudia so zdravotným znevýhodnením, deti a mládež v oblasti náhradnej starostlivosti, nezamestnaní, etnické minority a ohrozené rodiny.

V cieľových skupinách organizácií podľa špecifík skupín vo vzťahu k oblastiam ich pôsobenia existuje štatisticky významný rozdiel pri všetkých cieľových skupinách ($p = 0,03$ až $0,000$). V prípade organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva je ich zameranie v porovnaní s inými organizáciami významne viac orientované na iné organizácie ($AR = 2,0$). Tieto organizácie plnia aj určitú servisnú rolu vo vzťahu k iným organizáciám.

V tendencii vývoja primárnej cieľovej skupiny organizácií za posledné 3 roky nachádzame významné odlišnosti vzhľadom na oblasť pôsobenia organizácie ($p = 0,002$). Odlišnosti však nie sú spôsobené organizáciami, ktoré pôsobia v oblasti dobrovoľníctva. Tendenciu vývoja primárnej cieľovej skupiny za posledné 3 roky v oblasti dobrovoľníctva poskytuje tabuľka 3.

Tabuľka 3 **Tendencia vývoja primárnej cieľovej skupiny za posledné 3 roky v oblasti dobrovoľníctva**

Cieľová skupina	Počet	%
Počet ľudí/zvierat/iných organizácií v cieľovej skupine za dané obdobie rastie	16	51,6
Počet ľudí/zvierat/iných organizácií sa v cieľovej skupine za dané obdobie znižuje	4	12,9
Počet ľudí/zvierat/iných organizácií sa v cieľovej skupine za dané obdobie nemení	4	12,9
Počet ľudí/zvierat/iných organizácií v cieľovej skupine za dané obdobie kolíše	7	22,6
Spolu	31	100,0

Z počtu 31 organizácií v oblasti dobrovoľníctva 51,6 % uviedlo, že ich cieľová skupina má v posledných troch rokoch zvyšujúcu sa tendenciu. Zhodne 12,9 % uviedlo, že sa znižuje a nemení sa. 22,6 % organizácií uvádza, že počet ľudí/zvierat/organizácií v ich cieľovej skupine za dané obdobie kolíše.

Pôsobnosť mimovládnych organizácií v oblasti dobrovoľníctva

Pôsobnosť organizácií sa z hľadiska oblasti ich pôsobenia význame líši ($p = 0,000$). Odlišnosti však nie sú spôsobené organizáciami, ktoré pôsobia v oblasti dobrovoľníctva. Prehľad pôsobnosti organizácií v oblasti dobrovoľníctva dokumentuje tabuľka 4.

Tabuľka 4 **Charakteristika pôsobnosti organizácie v oblasti dobrovoľníctva za posledné tri roky (2016-2018)**

Charakteristika pôsobnosti organizácie	Počet	%
Komunitná (vybraná časť obce)	0	0
Miestna (obec, resp. okres)	8	25,8
Regionálna (viacero obcí v rôznych okresoch, viacero okresov, resp. kraj)	7	22,6
V rámci viacerých regiónov (viac ako jeden región)	3	9,7
Celoslovenská (štátna)	12	38,7
Európska	0	0
Globálna	1	3,2
Spolu	31	100

N = 31

Organizácie, ktoré sa primárne venujú oblasti dobrovoľníctva, uvádzajú rôznorodú pôsobnosť. Ani jedna organizácia neuviedla, že by pôsobila na komunitnej alebo európskej úrovni. Najviac organizácií uvádza celoslovenskú pôsobnosť (38,7 %), približne v rovnakom zastúpení je miestna pôsobnosť alebo pôsobnosť na úrovni obce či okresu (25,8 %) a na úrovni regiónu (22,6 %). V rámci viacerých regiónov uvádza pôsobnosť 9,7 % organizácií a jedna organizácia uviedla globálnu pôsobnosť.

Aktivity vykonávané platenými a neplatenými pracovníkmi mimovládnych organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva

Aktivity vykonávané v mimovládnych organizáciách poskytujú obraz o činnostiach, ktorým sa organizácie venujú, a ako sú tieto činnosti rozdelené medzi platených a neplatených pracovníkov/pracovníčky. Prehľad aktivít zobrazuje tabuľka 5.

Tabuľka 5 **Aktivity vykonávané platenými a neplatenými pracovníkmi v mimovládnych organizáciách v oblasti dobrovoľníctva**

Aktivity
Poskytovanie sociálnych služieb
Vzdelávanie, lektorská činnosť, neformálne vzdelávanie
Výskum a vývoj
Publikačná činnosť
Lobovanie
Obhajoba práv a záujmov, obhajoba práv určitej skupiny ľudí
Pripomienkovanie a podieľanie sa na tvorbe dokumentov
Riadenie dobrovoľníkov
Aktivity pre členov organizácie
Riadenie platených pracovníkov
Fundraising, písanie projektov, oslovovanie darcov
Administratívna činnosť
Komunikácia s médiami, PR
Organizácia podujatí (kultúrnych, športových a iných)
Poskytovanie poradenstva a informácií
Organizácia a koordinácia voľnočasových aktivít
Poskytovanie prvej pomoci, hasičské práce, pátracia a záchranárska činnosť
Aktivity zamerané na zachovávanie, ochranu a obnovu životného prostredia, starostlivosť o zvieratá a ochrana voľne žijúcich zvierat
Aktivity zamerané na zachovávanie, ochranu a obnovu kult. dedičstva, tradícií, remesiel, kultúrnych pamiatok
Práce súvisiace s údržbou, opravami alebo výstavbou zariadení, nehnuteľností či kultúrnych pamiatok
Zabezpečovanie dopravy/odvozu osôb a materiálu, zber, poskytovanie alebo doručovanie jedla alebo iných tovarov
Účasť na verejnom rozhodovaní pri riešení verejných problémov, záujmov a/alebo na vytváraní politík na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni
Poskytovanie grantov, regranting
Plnenie funkcie trénera alebo rozhodcu
Tlmočenie a prekladanie
Grafické práce
Príprava a spravovanie webovej stránky, facebookovej stránky, vyhľadávanie informácií cez internet
Aktivity v oblasti ochrany spotrebiteľa

*percento je uvedené z počtu organizácií pôsobiach v danej oblasti (N=32)

**rozdiel je pri organizáciách pôsobiach v oblasti dobrovoľníctva v porovnaní s ostatnými oblasťami pôsobenia organizácií

	Platění pracovníci			Neplatění pracovníci		
	N	%*	P	N	%	p
	4		0,000	10		0,024
	15		0,000**	20		0,009
	3		0,000	8		0,017
	11		0,000**	14		
	5		0,000**	6		
	4		0,000	9		0,000
	13		0,000**	13		0,006
	15		0,000**	20		0,018**
	12		0,000**	19		0,019
	17		0,000**	5		
	18		0,000**	17		0,001
	18		0,000**	21		0,001
	16		0,000**	17		
	11		0,000	21		0,01
	14		0,000**	17		0,045
	5		0,000	17		0,018
	0			7		0,013
	2		0,000	12		0,002
	3		0,005	13		0,000
	2			10		0,014
	1			7		
	6		0,000**	10		
	3		0,000	7		
	1		0,000	6		0,000
	6		0,000**	8		
	12		0,000**	19		0,004**
	15		0,000**	19		0,017
	1			6		

Mimovládne organizácie primárne pôsobiace v oblasti dobrovoľníctva sa vo svojich aktivitách venujú najmä vzdelávaniu a lektorskej činnosti, riadeniu dobrovoľníkov a platených pracovníkov, aktivitám pre členov, fundraisingu, poskytovaniu poradenstva a informácií, komunikácii s médiami a PR, grafickým prácam, spracovaniu web stránok a sociálnych sietí a administratívnej činnosti.

Platení pracovníci/pracovníčky sa v organizáciách pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva v porovnaní s inými organizáciami významne viac venujú vzdelávaniu a lektorskej činnosti (AR = 2,9), publikačnej činnosti (AR = 4,2), lobovaniu (AR = 2,3), pripomienkovaniu a podieľaniu sa na tvorbe dokumentov (AR = 5,3), riadeniu dobrovoľníkov (AR = 5,3), aktivitám pre členov organizácie (AR = 2,9), riadeniu platených pracovníkov (4,6), fundraisingu (AR = 5,1), administratívnej činnosti (AR = 4,4), komunikácii s médiami a PR (AR = 4,5), poskytovaniu poradenstva a informácií (AR = 3,5), účasti na verejnom rozhodovaní pri riešení verejných problémov, záujmov a/alebo na vytváraní politík na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni (AR = 2,6), tlmočeniu a prekladaní (AR = 2,8), grafickým prácam (AR = 3,5), príprave a spravovaní webovej stránky, facebookovej stránky či vyhľadávanie informácií cez internet (AR = 4,2).

Pri neplatených pracovníkoch sme zaznamenali významný rozdiel v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva v porovnaní s inými organizáciami pri dvoch aktivitách. Neplatení pracovníci v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva sa významne viac venujú riadeniu dobrovoľníkov (AR = 2,0) a grafickým prácam (AR = 2,0).

Tabuľka 6 **Zmena charakteru aktivít organizácií od ich vzniku, ktoré uvádzajú ako hlavnú oblasť pôsobenia primárne dobrovoľníctvo**

Charakter aktivít	Počet	%
Nezmenil sa	11	35
Realizovaný s prestávkami, nepravidelne, nárazovo	7	23
Realizovaný s obmenami, podľa tém, ktoré sú práve aktuálne	9	29
Realizovaný s obmenami, podľa typu projektov, ktoré získali účelovo na projektovo oprávnené typy aktivít	0	0
Iná odpoveď	4	13

N = 31

Vo výskume sme ďalej zisťovali, či organizácie menili do svojho vzniku charakter svojich aktivít. Zmena charakteru aktivít organizácie od jej vzniku súvisí s oblasťou pôsobenia organizácie ($p = 0,000$). Organizácie

pôsobiace primárne v oblasti dobrovoľníctva významne menej uvádzali, že charakter ich aktivít za nezmenil (AR = -3,2) a na druhej strane významne viac organizácií uviedlo, že aktivity realizujú s prestávkami, nepravidelne, nárazovo (z rôznych dôvodov – napr. zmena vedenia, personál) (AR = 2,5). Zmenu charakteru aktivít organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva zobrazuje tabuľka 6.

V organizáciách pôsobiacich primárne v oblasti dobrovoľníctva sa charakter aktivít od ich vzniku v nadpolovičnej väčšine prípadov menil – bol realizovaný s prestávkami, nepravidelne či nárazovo, alebo boli organizácie nútené realizovať aktivity s obmenami, podľa aktuálnych tém. Približne tretina organizácií zapojených do prieskumu, ktoré uviedli ako hlavnú oblasť dobrovoľníctva, uviedla, že sa charakter ich aktivít od ich vzniku nemenil.

Prehľad zistení dokumentujúcich vyhodnocovanie vplyvu aktivít, ktoré realizujú organizácie v oblasti dobrovoľníctva, poskytuje tabuľka 7. Súčet percent je vyšší ako 100, nakoľko organizácie mohli uvádzať aj viacero možností. V oblastiach pôsobenia organizácií vo vzťahu k vyhodnocovaniu prínosov/vplyvov realizovaných aktivít nie je štatisticky významný rozdiel pri žiadnej zo skúmaných kategórií okrem kategórie Iné ($p=0,009$). Viď tabuľka 7.

Tabuľka 7 **Vyhodnocovanie prínosu/vplyvu aktivít organizácií v oblasti dobrovoľníctva**

Vyhodnocovanie prínosu/vplyvu aktivít organizácií v oblasti dobrovoľníctva	Počet	%
Systematické využívanie vlastných nástrojov	14	45,2
Systematické využívanie overených metodík	0	0,00
Len v prípade vyžiadania donorum/potrebná príloha k projektu	9	29,0
Nevyužívanie nástrojov na vyhodnocovanie aktivít	6	19,4
Iné	4	12,9

N = 31

45 % organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva označilo, že systematicky využíva vlastné nástroje na vyhodnocovanie vplyvov realizovaných aktivít. Žiadna z organizácií, ktoré sa zúčastnili výskumu, nevybrala ako možnosť využívanie overených metodík na vyhodnocovanie prínosov/vplyvov realizovaných aktivít. 29 % organizácií vyhodnocuje prínosy a vplyvy aktivít, len ak to vyžaduje donor alebo daný projekt, ktorého sa zúčastňujú.

Zameranie organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva z hľadiska vzájomnej alebo verejnej prospešnosti

Zameranie organizácií z hľadiska vzájomnej alebo verejnej prospešnosti súvisí s oblasťou pôsobenia organizácie ($p = 0,000$). Organizácie pôsobiace primárne v oblasti dobrovoľníctva neuvádzajú významne menej alebo významne viac zameraní sa na vzájomnú prospešnosť ako organizácie v iných oblastiach. Zameranie organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva z hľadiska vzájomnej alebo verejnej prospešnosti zobrazuje tabuľka 8.

Tabuľka 8 Zameranie organizácií v oblasti dobrovoľníctva z hľadiska vzájomnej alebo verejnej prospešnosti

Cieľová skupina	Počet	%
Široká verejnosť, verejnosť bez obmedzenia	16	51,6
Okruh ľudí/komunita na základe geografického hľadiska (v blízkosti organizácie) alebo na základe charakteru služby (môže byť určené pre celé Slovensko, ale ide o špecifickú službu, ktorú využíva iba určitý počet ľudí), užívatelia však nemusia byť členovia organizácie	11	35,5
Iba pre členov organizácie	4	12,9
Pre konkrétneho jednotlivca či rodinu (napr. organizovanie zbierky pre jednotlivca či rodinu)	0	0

N = 31

Organizácie pôsobiace primárne v oblasti dobrovoľníctva boli v nadpolovičnej väčšine zamerané svojimi aktivitami na širokú verejnosť, resp. verejnosť bez obmedzenia. Približne tretina organizácií vykonávala aktivity v rámci okruhu ľudí/komunity na základe geografického hľadiska alebo na základe charakteru služby, 12,9 % organizácií uviedla ako cieľovú skupinu iba vlastných členov.

Miera napĺňania pôvodnej motivácie organizácií v oblasti dobrovoľníctva

Miera napĺňania pôvodnej motivácie, pre ktorú organizácia vznikla, nesúvisí s oblasťou pôsobenia organizácie. Mieru napĺňania pôvodnej motivácie organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva zobrazuje tabuľka 9.

Tabuľka 9 Miera naplnenia pôvodnej motivácie organizácií pôsobiach v oblasti dobrovoľníctva

Percentuálna miera naplnenia pôvodnej motivácie vzniku organizácie	Počet	%
1 % – 20 %	0	0
21 % – 30 %	1	3,3
31 % – 40 %	3	10,0
41 % – 60 %	11	36,7
61 % – 80 %	15	50,0

N = 30

Polovica organizácií pôsobiach v oblasti dobrovoľníctva uvádza vysokú mieru naplnenia pôvodnej motivácie vzniku organizácie (61 – 80 %). 36,7% organizácií uvádza strednú mieru naplnenia pôvodnej motivácie (41 – 60 %). 10% uvádza 31-40 % a 3,3 % nízku mieru naplnenia pôvodnej motivácie (21 – 30 %). Žiadna organizácia neuviedla najnižšiu možnú mieru naplnenia pôvodnej motivácie (1 – 20 %).

Spolupráca organizácií v oblasti dobrovoľníctva s inými subjektmi

Tabuľka 10 Subjekty, s ktorými spolupracujú organizácie pôsobiace v oblasti dobrovoľníctva

Samospráva na úrovni mesta/obce	25	78,1
Regionálna a krajská samospráva	12	37,5
Štátna správa	17	53,1
Medzinárodné inštitúcie	12	37,5
Podnikateľský sektor	12	37,5
Vysoká škola/univerzita	13	40,6
Základná škola	15	46,9
Stredná škola	13	40,6
Iné mimovládne organizácie – domáce	24	75,0
Iné mimovládne organizácie – zahraničné	9	28,1
Individuálni odborníci/odborníčky v relevantnej oblasti	16	50,0
Iné	2	6,3

N=32

Pri všetkých subjektoch, s ktorými mimovládne neziskové organizácie spolupracujú, existujú štatisticky významné rozdiely vo vzťahu k oblasti ich pôsobenia ($p \geq 0,05$). Subjekty, s ktorými spolupracujú mimovládne organizácie pôsobiace primárne v oblasti dobrovoľníctva sú dokumentované v tabuľke 10.

Organizácie pôsobiace primárne v oblasti dobrovoľníctva najčastejšie spolupracujú so samosprávou na úrovni mesta/obce (78,13 % z opýtaných označilo túto možnosť) a s inými, domácimi mimovládnymi organizáciami (75 % z opýtaných označilo túto možnosť). Organizácie v oblasti dobrovoľníctva najmenej spomedzi rôznych subjektov spolupracujú s inými zahraničnými mimovládnymi organizáciami (28,13 %) či s podnikateľským sektorom, medzinárodnými inštitúciami a regionálnymi a krajskými samosprávami (zhodne po 37,5 %). Stredné školy a univerzity ako spolupracujúce subjekty označilo 40,63 % opýtaných. O niečo viac organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva spolupracuje so základnými školami (46,88). S individuálnymi odborníkmi/odborničkami v relevantnej oblasti spolupracuje polovica opýtaných a so štátnou správou 53,1 %. V porovnaní s organizáciami pôsobiacimi v iných oblastiach organizácie, ktorých primárnou oblasťou je dobrovoľníctvo, významne viac uvádzajú spoluprácu so štátnou správou (AR = 2,7), medzinárodnými inštitúciami (AR = 2,4) a inými domácimi mimovládnymi organizáciami (AR = 2,1).

Členstvo organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva v asociáciách a platformách

Členstvo organizácií v asociáciách, platformách a záujmových združeniach sa vo vzťahu k oblasti pôsobenia organizácií líši v každej z možností. Prehľad členstva organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva uvádza tabuľka 11.

Polovica organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva označila, že sú registrovaným členom slovenskej asociácie, platformy alebo záujmového združenia. Štvrtina označila, že nie je členom žiadnej asociácie, platformy ani záujmového združenia.

V jednotlivých oblastiach pôsobenia organizácií je v oblasti dobrovoľníctva významne viac organizácií, ktoré sú registrovanými členmi slovenských asociácií, platforiem organizácií či záujmových združení (AR = 2,7), ktoré sú materskou organizáciou (organizačnou zložkou) (AR = 4,5) aj tých, ktoré sú platformou organizácií (AR = 2,0).

Tabuľka 11 **Členstvo organizácií v oblasti dobrovoľníctva v asociáciách, platforme organizácií či záujmovom združení**

Členstvo	Počet	%
Nie sú členmi žiadnej asociácie, platformy či záujmového združenia	8	25,0
Sú členmi neformálnej slovenskej siete organizácií (len na SR)	2	6,3
Sú členmi neformálnej medzinárodnej siete organizácií (aj zahraničie)	3	9,4
Sú registrovanými členmi slovenskej asociácie, platformy či záujmového združenia	16	50,0
Sú registrovanými členmi medzinárodnej asociácie, platformy či záujmového združenia	7	21,9
Sú „dcérou“ materskej organizácie (organizačnou zložkou)	6	18,8
Sú platforma organizácií	3	9,4

N = 32

Prekážky mimovládnych organizácií v oblasti dobrovoľníctva v dosahovaní cieľov

Vo vzťahu k oblasti pôsobenia organizácií sa prekážky v dosahovaní ich cieľov odlišovali v týchto prípadoch: nedostatočná spolupráca so zamestnancami štátnej správy a samosprávy ($p = 0,000$), nízke finančné ohodnotenie práce ($p = 0,000$), potrebná širokospektrálnosť pracovníkov ($p = 0,000$), nedostatočné zručnosti pracovníkov ($p = 0,018$), nedostatočné materiálo-technické zabezpečenie ($p = 0,000$) a nepochopenie poslania organizácie ($p = 0,000$). Ani v jednom prípade však neboli rozdiely pôsobené organizáciami, ktoré si za svoju primárnu oblasť pôsobenia zvolili dobrovoľníctvo.

Na otázku „*Čo predstavuje hlavné prekážky v dosahovaní vašich cieľov?*“ odpovedalo 30 organizácií primárne pôsobiach v oblasti dobrovoľníctva. Prehľad zistení o prekážkach organizácií pôsobiach v oblasti dobrovoľníctva poskytuje tabuľka 12. Organizácie mali jednotlivé prekážky ohodnotiť na škále od 1 do 5, pričom 1 znamenala úplne nevýznamná a 5 veľmi významná prekážka. Viď tabuľka 12.

Tabuľka 12 **Prekážky v dosahovaní cieľov organizácií v oblasti dobrovoľníctva**

Prekážky	priemer	modus	median	Std. dev
Legislatívne prekážky	2,5	2,6	1	1,453
Administratívna záťaž	3,5	4,0	4	1,333
Nedostatočná spolupráca so zamestnancami štátnej/verejnej správy	2,87	3,0	2	1,383
Nedostatok financií	4,00	4,50	5	1,313
Nedostatok ľudí v organizácii (zamestnancov aj dobrovoľníkov)	3,57	4,00	4	1,382
Nízke finančné ohodnotenie práce	3,20	3,50	4	1,472
Vysoká fluktuácia pracovníkov	2,47	2,00	1	1,525
Potrebná „širokospektrálnosť“ pracovníka, kumulácia pracovných činností u pracovníkov	3,23	4,00	4	1,431
Nedostatočné zručnosti pracovníkov	2,4	2,00	1	1,276
Nezáujem verejnosti, prípadne skupín obyvateľstva	2,7	3,00	4	1,208
Nezáujem médií	2,87	3,00	1	1,432
Nedostatok materiálno-technického zabezpečenia	3,00	3,00	4	1,339
Nedostatok času venovať sa aktivitám popri hlavnom zamestnaní	3,37	3,50	3	1,326
Prekážky spôsobené nedostatkom spolupráce štátnej správy a samosprávy	2,80	3,00	1	1,448
Prekážky spôsobené nedostatkom spolupráce medzi ministerstvami	2,63	3,00	1	1,450
Konflikty vo vnútri organizácie	1,67	1,00	1	1,213
Nepochopenie poslania/práce MNO verejnosťou a inými sektormi	2,47	2,50	1	1,432
Korupcia a klientelizmus	1,63	1,00	1	1,098
Iné, prosím, doplňte:				

N = 30

Organizácie, ktoré uviedli ako svoju primárnu oblasť dobrovoľníctva, najvýznamnejšie pociťujú prekážky v nedostatku financií (priemer = 4,00), v nedostatku ľudí v organizácii (3,57) a v administratívnej záťaži (3,5). Najmenšie prekážky zaznamenávajú v korupcii a klientelizme (1,63), či v konfliktoch vo vnútri organizácie (1,67). Pri nedostatku financií až polovica odpovedajúcich organizácií uvádza túto prekážku ako veľmi významnú. Za významné prekážky organizácií (priemer je vyšší ako 3,0 a medián je 4) možno považovať aj nízke finančné ohodnotenie práce, potrebnú širokospektrálnosť pracovníkov a nedostatok materiálno-technického zabezpečenia.

Zapojenie osôb do rozhodovania o smerovaní organizácie, jej cieľoch, aktivitách a projektoch v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva

Od respondentov vo výskume sme zisťovali aj mieru zapojenia jednotlivých osôb do rozhodovania o smerovaní organizácie, jej cieľoch, aktivitách, projektoch a pod. Na túto otázku odpovedalo 32 organizácií v oblasti dobrovoľníctva, ktoré určovali mieru participácie v niekoľkých možnostiach za pomoci bodovej škály od 1 – 5 bodov, kde 1 znamená „veľmi nízku mieru participácie“ a 5 „veľmi vysokú mieru participácie“. Prípadne odpovedali, že daná možnosť sa ich organizácie netýka. Prehľad zistení poskytujú tabuľky 13 a 14.

Tabuľka 13 Miera zapojenia osôb do rozhodovania o smerovaní organizácie

Osoby	priemer	modus	median	Std. dev
Líder/vedúca osoba organizácie (môže, ale nemusí to byť zakladateľ či štatutár organizácie)	4,72	5,00	5	0,678
Správna rada alebo obdobný rozhodovací orgán	4,46	5,00	5	0,833
Platení pracovníci organizácie	4,33	4,50	5	0,767
Členovia organizácie, ktorí nie sú súčasťou užšieho rozhodovacieho orgánu (t.j. správnej rady alebo obdobného rozhodovacieho orgánu)	3,29	3,00	3	1,160
Dobrovoľníci	3,41	4,00	4	1,047
Užívatelia služieb	2,60	3,00	3	1,118

N = 30

V tejto otázke vyše polovica respondentov vždy odpovedala a vybrala mieru zapojenia. Dve „organizácie“ na otázku neodpovedali a v každej z možností sa objavili organizácie, ktorých sa daná možnosť netýkala. Z frekvencií preferovaných odpovedí môžeme konštatovať, že v organizáciách, ktoré si vybrali ako hlavnú oblasť dobrovoľníctva, sa na rozhodovacích procesoch podieľajú lídri, resp. vedúca osobnosť organizácie, ktorá nemusí byť zakladateľom či štatutárom, a to vo veľmi vysokej miere – 62,5 %. Vo veľmi vysokej miere – 46,9 % sa smerovania organizácie zúčastňuje aj správna rada alebo obdobný rozhodovací orgán. Jedenásť organizácií uviedlo, že dobrovoľníci sú tiež osoby, ktoré sú zapájané do rozhodovacích procesov ohľadom smerovania organizácie, a to vo vysokej miere – 34,4 %. Naopak, dvanásť organizácií uviedlo, že platení pracovníci a ich zapojenie do rozhodovania o smerovaní organizácie sa ich netýka (37,5 %).

Tabuľka 14 Miera zapojenia osôb do rozhodovania o smerovaní organizácie v percentách

Osoby	Veľmi nízka miera	Nízka miera	
Líder/vedúca osoba organizácie	0	3,1	
Správna rada alebo obdobný rozhodovací orgán	0	3,1	
Platení pracovníci organizácie	0	0	
Členovia organizácie, ktorí nie sú súčasťou užšieho rozhodovacieho orgánu	6,3	9,4	
Dobrovoľníci	6,3	6,3	
Užívatelia služieb	18,8	12,5	

N = 32

Údaje o osobách podieľajúcich sa na zabezpečení služieb a aktivít v organizáciách pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva

Vo výskume sme od zástupcov organizácií zisťovali aj bližšie údaje o osobách, ktoré sa podieľajú na zabezpečovaní služieb a aktivít organizácií. V oblasti dobrovoľníctva odpovedalo 32 organizácií a dáta reflektujú stav a charakteristiky pracovnoprávných vzťahov z roku 2018. Typológia osôb zabezpečujúcich služby a aktivity organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva je v tabuľke 15.

87,5 % organizácií pôsobiacich primárne v oblasti dobrovoľníctva uvádza, že ich služby a aktivity zabezpečujú ľudia pracujúci bez nároku na

Tabuľka 15 Typy osôb podieľajúcich sa na zabezpečení služieb a aktivít organizácií v oblasti dobrovoľníctva

Typ osôb	
Zamestnanec (pracovná zmluva na plný či čiastočný úväzok, dohoda o vykonaní práce, dohoda o pracovnej činnosti, dohoda o brigádnickej práci študenta, dohoda o absolventskej praxi, dohoda o aktívnej činnosti)	
Pracovník na živnosť (vyplácaný na základe predloženej faktúry), pracovník na mandátnu zmluvu, príkaznú zmluvu, zmluvu o dielo	
Ľudia pracujúci bez nároku na finančnú odmenu, napr. dobrovoľník (na základe písomnej alebo ústnej dohody), stážista, praktikant (ak to nie je podľa dohody o absolventskej praxi v bode 1 karty C), člen	
Spolu	

	Ani nízka, ani vysoká	Vysoká miera	Veľmi vysoká miera	Netýka sa	Neuviedli
	0	12,5	62,5	15,	6,3
	6,3	18,8	46,9	18,8	6,3
	9,4	18,8	28,1	37,5	6,3
	28,1	18,8	12,5	18,8	6,3
	28,1	34,4	9,4	9,4	6,3
	28,1	18,8	0	15,6	6,3

finančnú odmenu, medzi ktorých sme zaradovali dobrovoľníkov, štážisťov, praktikantov, ale aj členov. V polovici organizácií sú služby zabezpečené ľuďmi pôsobiacimi v rámci pracovnoprávnych vzťahov a 31,3 % organizácií uvádza aj zapojenie ľudí pracujúcich na živnosť.

Na zabezpečení služieb a aktivít organizácií v oblasti dobrovoľníctva sa v roku 2018 podieľalo spolu 1488 osôb, z tohto počtu bolo viac ako 90 % ľudí bez nároku na finančnú odmenu, 5 % pracujúcich v rámci pracovnoprávnych vzťahov a 4,5 % v rámci iných ako pracovnoprávnych vzťahov za odmenu. Bližšia charakteristika týchto osôb a ich vzťahov k organizáciám v oblasti dobrovoľníctva je v nasledujúcich tabuľkách. Viď tabuľka 16.

	Počet organizácií	% z počtu organizácií v oblasti	Počet osôb	% z celkového počtu osôb
	16	50,0	81	5,0
	10	31,3	61	4,5
	28	87,5	1346	90,5
	32		1488	100,0

Tabuľka 16 **Osoby zabezpečujúce služby a aktivity organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva v rámci pracovnoprávných vzťahov**

Typ pracovnoprávneho vzťahu	Počet	Ženy	Muži
Ludia pracujúci na plný pracovný úväzok – zamestnanci	24	13	11
Ludia pracujúci na polovičný alebo iný skrátený pracovný úväzok – zamestnanci	17	14	3
Ludia zamestnaní na dohody mimo pracovného pomeru (dohody o pracovnej činnosti, dohody o vykonaní práce a dohody o brigádnickej práci študenta) – zamestnanci	30	23	7
Ludia pracujúci na dohody o absolventskej praxi – zamestnanci	1	1	0
Ludia pracujúci na dohody o aktivačnej činnosti (aktivačný pracovník platený úradom) – zamestnanci	6	4	2
Iné – zamestnanci	3	2	1
Spolu počet ľudí pracujúcich v organizácii v rámci pracovnoprávných vzťahov	81 (100 %)	57 (70,4 %)	24 (29,6 %)

N = 16

Počet ľudí pracujúcich v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva v rámci pracovnoprávných vzťahov sa pohyboval medzi 1 až 19. Priemerná hodnota bola 5,4, modus aj medián 4. Medzi zamestnaneckými pozíciami v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva dominujú dohody mimo pracovného pomeru. Z celkového počtu 81 ľudí bolo 30 zamestnaných na dohody mimo pracovného pomeru, čo je 37,1 %. Za nimi nasledujú ľudia zamestnaní na plný pracovný úväzok, ktorých bolo 24 z 81 osôb, čo je 29,6 %.

Z hľadiska rodového rozloženia v organizáciách pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva dominujú v pracovnoprávných vzťahoch ženy – z celkového počtu zamestnaných ľudí v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva bolo 70,4 % žien a 29,6 % mužov. Nerovnomerné je rozloženie mužov a žien v rámci jednotlivých typov pracovných pomerov. Ženy sú častejšie zamestnané na skrátené pracovné úväzky a dohody mimo pracovného pomeru v porovnaní s mužmi.

Okrem ľudí pracujúcich v organizáciách za odmenu v rámci pracovnoprávných vzťahov sme zisťovali aj bližšie údaje o osobách, ktoré sa podieľajú na zabezpečení služieb a aktivít organizácie za finančnú odmenu v rámci iných ako pracovnoprávných vzťahov (napríklad v rámci príkaznej, mandátnej zmluvy, zmluvy o dielo a pod.). Vid' tabuľka 17.

Tabuľka 17 **Osoby zabezpečujúce služby a aktivity organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva v rámci iných ako pracovnoprávných vzťahov**

	Spolu	Ženy	Muži
Počet ľudí pracujúcich v organizácii za odmenu v rámci iných ako pracovnoprávných vzťahov	61 (100 %)	35 (57,4 %)	26 (42,6 %)

N = 10

V organizáciách pôsobiacich primárne v oblasti dobrovoľníctva pracovalo za odmenu v rámci iných ako pracovnoprávných vzťahov spolu 61 ľudí, z toho 57,4 % bolo žien a 42,6 % mužov. Počet ľudí pracujúcich v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva za odmenu v rámci iných ako pracovnoprávných vzťahov sa pohyboval medzi 1 až 15. Priemerná hodnota bola 4,07, modus 0 a medián 2.

Ako uvádzame vyššie, na zabezpečení aktivít a služieb organizácií pôsobiacich primárne v oblasti dobrovoľníctva sa v najvyššej miere podieľajú osoby bez nároku na finančnú odmenu. Ich štruktúru dokumentuje tabuľka 18.

Tabuľka 18 **Osoby zabezpečujúce služby a aktivity organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva bez nároku na finančnú odmenu**

Typ osoby	Počet	Ženy	Muži
Aktívni členovia	502	322	180
Dobrovoľníci, ktorí pracujú pre organizáciu v rámci SR a sú zo SR	417	210	207
Dobrovoľníci, ktorí pracujú pre organizáciu v rámci SR a sú zo zahraničia (nie sú občanmi SR)	25	12	13
Dobrovoľníci, ktorí pracujú pre organizáciu mimo SR	2	2	0
Stážisti	2	2	0
Iné osoby pracujúce pre organizáciu bez nároku na odmenu	398	242	156
Spolu osoby pracujúce bez nároku na finančnú odmenu	1346 (100 %)	790 (58,7)	556 (41,3)

N = 14

Organizácie, ktoré pôsobia primárne v oblasti dobrovoľníctva, využívajú pri svojej práci osoby bez nároku na finančnú odmenu na viacerých pozíciách. Z celkového počtu osôb 1346 zapojených v roku 2018 bolo najviac aktívnych členov (37,3 %), dobrovoľníkov pracujúcich na Slovensku

a zo Slovenska (31,0 %) a iných osôb pracujúcich bez nároku na finančnú odmenu (29,6 %). Počet ľudí pracujúcich v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva bez nároku na finančnú odmenu sa pohyboval medzi 1 až 471. Priemerná hodnota bola 96,14, ale pri štandardnej odchýlke 169,88. Modus bol 0 a medián 6,5.

Z hľadiska rodového rozloženia aj v prípade osôb bez nároku na finančnú odmenu pracujúcich v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva je viac zapojených žien (58,7 %) v porovnaní s mužmi (41,3 %).

Prvky manažmentu prítomné v organizácii pri platených pracovníkoch

Na otázku „*Aké prvky manažmentu sú v organizácii prítomné pri platených zamestnancoch a pracovníkoch*“ odpovedalo 21 respondentov zastupujúcich organizácie s hlavnou oblasťou dobrovoľníctvo. V ôsmych odpovediach sa vyskytol aj významný rozdiel v prvkoch manažmentu, ktoré si vyberali organizácie, ktoré pôsobia v iných oblastiach. Tieto prvky pritom uvádzali v porovnaní s organizáciami pôsobiacimi v iných oblastiach významne častejšie. Viď tabuľka 19.

Zo štrnástich prvkov manažmentu pri platených zamestnancoch a pracovníkoch v organizáciách sa v odpovediach vyskytuje sedem prvkov, ktoré sú v organizáciách pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva prítomné nad 50 %. Prvok – *pracovníci organizácie sa spolupodieľajú na rozhodovaní o jej smerovaní a aktivitách* je zastúpený najčastejšie – 71,4 % a zaznamenali sme pri ňom aj významný rozdiel oproti ostatným organizáciám v iných oblastiach. Organizácie taktiež jasne definujú práva a povinnosti a informujú svojich budúcich zamestnancov o organizácii a ich role v nej, a to v 66,6 % odpovedí. Zároveň majú organizácie definovanú náplň zamestnanca pre jednotlivé pozície (61,9 %), vydávajú zamestnancom písomné potvrdenia a referencie o pôsobení v organizácii a umožňujú im ďalšie vzdelávanie na školeniach a kurzoch (57,1 %). Taktiež poskytujú pracovníkom/pracovníčkam potrebnú podporu pri výkonne ich pracovnej činnosti (52,4 %).

Napriek tomu, systém zaškolenia a prípravy pracovníkov a systém kariérneho rastu má vypracovaný nižší počet organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva, stále je ich významne viac ako organizácií pôsobiacich v iných oblastiach.

Tabuľka 19 Prvky manažmentu prítomné v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva pri platených pracovníkoch

Prvky manažmentu	Áno	%	p	Adjusted residual
V organizácii máme jasne definované práva a povinnosti pracovníkov organizácie.	14	66,6	0,000	2,9
Zabezpečujeme ochranu zdravia a bezpečnosti pracovníkov pri výkone ich činnosti.	10	47,6	0,000	
Máme definovanú náplň práce a profil pracovníkov pre jednotlivé pozície.	13	61,9	0,000	3,0
Pracovníci sú pred začiatkom vykonávania ich práce informovaní o organizácii a o svojej role v nej.	14	66,6	0,000	3,1
Noví pracovníci sú predstavení personálu a klientom, s ktorými budú prichádzať do kontaktu.	9	42,9	0,000	
Máme vypracovaný systém zaškolenia a prípravy pracovníkov.	7	33,3	0,000	2,3
Pracovníkom poskytujeme potrebnú podporu pri vykonávaní ich práce.	11	52,4	0,000	
Neformálne a formálne oceňujeme pracovníkov a ich prínos pre organizáciu, klientov a komunitu.	9	42,9	0,000	
Vydávame pracovníkom písomné potvrdenie o pôsobení v organizácii (referencie), ak o to požiadajú.	12	57,1	0,000	2,6
Máme vytvorený funkčný systém evidencie pracovníkov v organizácii.	7	33,3	0,000	
Máme zavedený systém hodnotenia pracovníkov v organizácii.	4	19,0	0,000	
Pracovníci organizácie sa spolupodieľajú na rozhodovaní o jej smerovaní a aktivitách.	15	71,4	0,000	4,1
Máme vypracovaný systém kariérneho rastu pracovníkov.	4	19,0	0,000	3,2
Podporujeme pracovníkov v ďalšom vzdelávaní (umožňujeme účasť na kurzoch, vzdelávacích podujatiach a pod.).	12	57,1	0,000	2,6

N = 21

Dobrovoľníctvo v organizáciách pôsobiach v oblasti dobrovoľníctva

V organizáciách primárne pôsobiach v oblasti dobrovoľníctva bola predmetom nášho záujmu aj samotná práca s dobrovoľníkmi/dobrovoľníčkami. Zapojenie špecifických kategórií dobrovoľníkov/dobrovoľníčok do činnosti organizácií sa líši z hľadiska pôsobenia organizácií pri všetkých kategóriách ($p \geq 0,05$). Prehľad zapojenia v organizáciách, ktorých primárnou oblasťou je oblasť dobrovoľníctva, je zobrazená v tabuľke 20.

Tabuľka 20 Zapojenie špecifických kategórií dobrovoľníkov v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva

Kategórie dobrovoľníkov	Počet	%
Pravidelní dobrovoľníci (dobrovoľníci minimálne raz mesačne)	18	56,3
Nepravidelní dobrovoľníci (dobrovoľníci menej ako raz mesačne)	19	59,4
Firemní dobrovoľníci	4	12,5
Virtuálni/on-line dobrovoľníci	6	18,8

N = 32

Organizácie pôsobiace primárne v oblasti dobrovoľníctva zapájajú do svojich aktivít rôzne kategórie dobrovoľníkov/dobrovoľníčok, pričom približne rovnaké percento organizácií zapája pravidelných a nepravidelných dobrovoľníkov. V porovnaní s organizáciami pôsobiacimi v iných oblastiach, medzi organizáciami pôsobiacimi primárne v oblasti dobrovoľníctva je významne viac takých, ktoré zapájajú pravidelných dobrovoľníkov (AR = 2,4) a virtuálnych alebo on-line dobrovoľníkov (AR = 2,6).

Organizácie vo vzťahu k predchádzajúcim otázkam uvádzali, či počet dobrovoľníkov považujú za dostatočný. Vo vzťahu k oblasti pôsobenia organizácií existuje v otázke dostatočnosti počtu dobrovoľníkov štatisticky významný rozdiel ($p = 0,039$). Rozdiel však ani v jednej možnosti nie je spôsobený organizáciami, ktoré za svoju primárnu oblasť pôsobenia uviedli dobrovoľníctvo. Prehľad odpovedí týchto organizácií poskytuje tabuľka 21. Odpovede uviedlo 22 organizácií.

Tabuľka 21 Dostatočnosť počtu zapojených dobrovoľníkov v organizáciách pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva

Vyjadrenie dostatočnosti počtu zapojených dobrovoľníkov	Počet	%
Úplne dostatočný	5	22,7
Skôr dostatočný	10	45,5
Skôr nedostatočný	5	22,7
Úplne nedostatočný	2	9,1
Spolu	22	100

N = 22

Z 22 organizácií, ktoré za svoju primárnu oblasť pôsobenia považujú dobrovoľníctvo, považuje počet dobrovoľníkov, s ktorými pracujú, za úplne a skôr dostatočný 68,2 %. Za úplne nedostatočný považuje tento počet 9,1 %.

Prínosy dobrovoľníkov pre organizácie ich zástupcovia hodnotili na škále od 1 do 5, pričom 1 znamenalo „vôbec nesúhlasím“ a 5 „absolútne súhlasím“. V 8 prípadoch zo 14 existuje štatisticky významný rozdiel v hodnotení vo vzťahu k oblasti pôsobenia organizácie. Prehľad zistení v organizáciách, ktorých primárnou oblasťou je dobrovoľníctvo, poskytuje tabuľka 22.

Tabuľka 22 **Prínosy dobrovoľníkov v organizáciách pôsobiach v oblasti dobrovoľníctva**

Prínosy dobrovoľníkov	priemer	Mean rank	% súhlasu**
Dobrovoľníci znižujú náklady našej organizácie	3,64	134,45	59,1
Vďaka dobrovoľníkom poskytujeme kvalitnejšie služby	4,52	181,41	95,7
Vďaka dobrovoľníkom poskytujeme širšie spektrum služieb	4,14	158,59	68,1
Dobrovoľníci zviditeľňujú našu organizáciu	4,41	174,64	86,4
Vďaka dobrovoľníkom rozširujeme naše osobné a profesionálne siete	4,33	166,29*	90,5
Vďaka dobrovoľníkom máme k dispozícii prístup k špecifickým vedomostiam a zručnostiam, ktorými disponujú	4,19	164,10*	85,7
Vďaka dobrovoľníkom lepšie rozumieme našej organizácii a jej fungovaniu	3,62	159,79*	52,4
Vďaka dobrovoľníkom dokážeme uspokojiť individuálne potreby našich klientov	3,76	133,48*	57,1
Vďaka dobrovoľníkom máme tvorivejšie nápady na realizáciu projektov	4,10	167,57*	71,4
Vďaka dobrovoľníkom sa šíri povedomie/ dobré meno našej organizácie na verejnosti	4,38	163,69*	85,7
Vďaka dobrovoľníkom rozširujeme poslanie a ciele našej organizácie v radoch verejnosti	4,48	167,76*	90,5
Vďaka dobrovoľníkom aktivizujeme členov dotknutých komúní na napĺňaní zámerov a cieľov našej organizácie, a tým prispievame k zlepšeniu podmienok života a vzťahov týchto komúní	4,06	151,08*	72,2
Bez dobrovoľníkov by sme nemohli fungovať	4,5	201,0	86,4
Vďaka dobrovoľníkom rozširujeme našu sieť darcov a podporovateľov	3,71	143,95	66,7

N= 18 až 22; *existuje štatisticky významný rozdiel vo vzťahu oblasti pôsobenia organizácie; **organizácie, ktoré uviedli absolútne súhlasím a súhlasím

Organizácie, ktorých primárnou oblasťou je dobrovoľníctvo, vnímajú prínosy dobrovoľníkov/dobrovoľníčok vo viacerých oblastiach. Za najvýznamnejšie oblasti prínosov dobrovoľníkov v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva je možné považovať zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, zviditeľnenie organizácie a šírenie jej dobrého mena, rozširovanie osobných a profesionálnych sietí, ale aj poslanie a cieľov organizácie. Vďaka dobrovoľníkom majú tiež organizácie k dispozícii prístup k špecifickým vedomostiam a zručnostiam, ktorými disponujú. 86,4 % organizácií, ktorých primárnou oblasťou je dobrovoľníctvo, absolútne súhlasili a súhlasili s výrokom, že bez dobrovoľníkov by nemohli fungovať. Pomerne vysoká miera súhlasu bola aj s ostatnými prínosmi dobrovoľníkov/dobrovoľníčok. Na druhej strane organizácie v oblasti dobrovoľníctva najmenej pociťujú prínosy dobrovoľníkov v oblasti lepšieho porozumenia fungovania organizácie.

Pri práci s dobrovoľníkmi sme sa zamerali aj na problémové oblasti. Vybrali sme 14 faktorov, ktoré organizácie hodnotili na stupnici vôbec nie je problém, menej problémové a veľmi problémové. V štyroch faktoroch sme zaznamenali štatisticky významný rozdiel pri problematických oblastiach spolupráce s dobrovoľníkmi vo vzťahu k oblasti pôsobenia organizácií. V dvoch prípadoch boli významné rozdiely v prípade organizácie, ktorých primárnou oblasťou pôsobenia je dobrovoľníctvo. Konkrétne tieto organizácie za neproblémové považovali nedostatočné vedomosti a zručnosti v oblasti manažmentu dobrovoľníkov (AR pri možnosti vôbec nie je problém bol 2,2) a nevedomosť, že s dobrovoľníkmi môžu pracovať (AR pri možnosti vôbec nie je problém bol 2,3), pričom tento faktor považuje za neproblémový 100 percent organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva. Prehľad zistení vo všetkých faktoroch poskytuje tabuľka 23.

Za najvýznamnejšie problémové faktory spolupráce s dobrovoľníkmi organizácie pôsobiace v oblasti dobrovoľníctva považujú nedostatok financií na dobrovoľnícky program a adekvátnu podporu dobrovoľníkov (ako veľmi problémový tento faktor vníma 40 % organizácií, ktoré sa k tejto otázke vyjadrili), nedostatočnú legislatívnu podporu dobrovoľníctva (ako veľmi problémový vníma tento faktor 42 % organizácií, ktoré sa v tejto otázke vyjadrili) a neschopnosť nájsť dobrovoľníkov, ktorých organizácie potrebujú (37 % organizácií vníma tento faktor ako veľmi problémový). Na druhej strane organizácie pôsobiace v oblasti dobrovoľníctva nehodnotia ako problematickú skutočnosť, že by dobrovoľníci boli v organizácii nepotrební, a že by k nim mali platení zamestnanci nevhodný prístup.

Tabuľka 23 **Problémové faktory pri práci s dobrovoľníkmi v organizáciách pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva v percentách**

Problémové faktory pri práci s dobrovoľníkmi	Vôbec nie je problém	Menej problémové	Veľmi problémové	N
Nedostatok financií na dobrovoľnícky program a adekvátnu podporu dobrovoľníkov	15	45	40	20
Nevhodný prístup platených zamestnancov k dobrovoľníkom	88	12	0	17
Nedostatok času na dobrovoľníkov a prácu s nimi	42	47	11	19
Nedostatočné vedomosti a zručnosti v oblasti manažmentu dobrovoľníkov *	68	26	6	19
Negatívne skúsenosti s dobrovoľníkmi*	61	39	0	18
Prílišná administratíva a byrokracia týkajúca sa práce s dobrovoľníkmi*	50	33	17	18
Neschopnosť nájsť dobrovoľníkov, ktorých potrebujeme	21	42	37	19
Vysoká fluktuácia dobrovoľníkov, nevieme ich udržať v organizácii	17	61	22	18
Nedostatočná legislatívna podpora dobrovoľníctva	29	29	42	17
Nepotrebnosť dobrovoľníkov v organizácii	93	7	0	15
Nevedomosť, že s dobrovoľníkmi môžeme pracovať*	100	0	0	14
Nezáujem o dobrovoľníctvo v našej organizácii/ v oblasti, ktorej sa venujeme	31	50	19	16
Nezáujem o dlhodobé dobrovoľníctvo zo strany dobrovoľníkov	18	53	29	17
Nevyjasnenosť rozdielov medzi dobrovoľníctvom a členstvom	66	17	17	18

*štatisticky významný rozdiel

Uvažovanie o získaní štatútu sociálneho podniku (v kontexte legislatívy z roku 2018) v mimovládnych organizáciách v oblasti dobrovoľníctva

Na otázku, či organizácie pôsobiace v oblasti dobrovoľníctva uvažujú o získaní štatútu registrovaného podniku, odpovedalo len 14 z 32 organizácií, čo predstavuje len 43,75 % organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva. Všetky uvedené organizácie o získaní štatútu sociálneho podniku neuvažujú, resp. neuvažovali. V porovnaní s inými organizáciami sa organizácie s hlavným zameraním na dobrovoľníctvo v téme uvažovania o získaní štatútu sociálneho podniku štatisticky významne nelíšia od iných organizácií. Viď tabuľka 24.

Tabuľka 24 **Uvažovanie o získaní štatútu sociálneho podniku
v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva**

Uvažovala/uvažuje organizácia o získaní štatútu registrovaného sociálneho podniku	Počet	%
Áno	0	0
Nie	14	43,8
Neodpovedalo	18	56,2

N=32

Priestory, v ktorých organizácie v oblasti dobrovoľníctva realizujú svoje aktivity

V otázke priestorov, v ktorých organizácie vykonávajú svoje aktivity, nie je medzi organizáciami zameranými na dobrovoľníctvo a ostatnými organizáciami štatisticky významný rozdiel. Prehľad priestorov, v ktorých organizácie v oblasti dobrovoľníctva realizujú aktivity, poskytuje tabuľka 25.

Najviac organizácií v oblasti dobrovoľníctva vykonáva svoje aktivity v prenajatých priestoroch za komerčné nájomné (21,9 %) a vo vlastných priestoroch (18,8 %). 4 organizácie majú prenajaté priestory za zvýhodnené nájomné od zriaďovateľa, 4 organizácie sú bezplatne v priestoroch objednávateľa aktivít, 4 organizácie majú bezplatný prenájom od inak prepojenej osoby a 4 organizácie uviedli, že nemajú žiadne priestory, ale potrebovali by ich. 2 organizácie realizujú aktivity v prenajatých priestoroch za zvýhodnené nájomné od inak prepojenej osoby, 2 organizácie sú bezplatne v priestoroch zriaďovateľa. Jedna organizácia má

prenajaté priestory za zvýhodnené nájomné od zriaďovateľa a jedna organizácia nemá priestory, ani ich nepotrebuje, a jedna organizácia uviedla, že má inak riešené priestory.

Tabuľka 25 **Priestory, v ktorých organizácie v oblasti dobrovoľníctva realizujú svoje aktivity**

Typy priestorov	Počet	%
Vlastné priestory	6	18,8
Prenajaté priestory za komerčné nájomné	7	21,9
Prenajaté priestory za zvýhodnené nájomné od zriaďovateľa	4	12,5
Prenajaté priestory za zvýhodnené nájomné od objednávateľa aktivít	1	3,1
Prenajaté priestory za zvýhodnené nájomné od inak prepojenej osoby	2	6,3
Bezplatne v priestoroch zriaďovateľa	2	6,3
Bezplatne v priestoroch objednávateľa aktivít	4	12,5
Bezplatne od inak prepojenej osoby	4	12,5
Nemáme žiadne priestory a ani to nie je pre naše aktivity potrebné	1	3,1
Nemáme žiadne priestory, ale potrebovali by sme ich pre realizáciu našich aktivít	4	12,5
Inak riešené priestory	1	3,1%

N=32

Existencia webového sídla alebo inej formy vlastnej on-line prezentácie organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva

Tabuľka 26 **Existencia webového sídla alebo inej formy vlastnej on-line prezentácie**

Existencia webového sídla alebo inej formy vlastnej on-line prezentácie	Počet	%
Nemáme webovú stránku ani facebook, či iný on-line profil	2	6,3
Máme vlastnú webovú stránku aj facebook (prípadne iné sociálne siete)	16	50,0
Máme len vlastnú webovú stránku	2	6,3
Máme len vlastný facebook	2	6,3
Iné	1	3,1
Neodpovedalo	9	28,1

N=32

V otázke existencii webových sídiel či inej formy vlastnej on-line prezentácie sa organizácie venujúce sa dobrovoľníctvu štatisticky významne nelíšia od iných organizácií. Prehľad o ich prezentácií v tejto sfére poskytuje tabuľka 26.

Z 32 organizácií z oblasti dobrovoľníctva 16 organizácií má vlastnú webovú stránku aj facebook, či iný online profil, čo tvorí 50 %. Dve organizácie nemajú ani webovú stránku, ani iný online profil, dve organizácie majú iba webovú stránku, dve organizácie majú len vlastný facebook a jedna organizácia uviedla inú formu online prezentácie.

Skúsenosti organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva so získavaním zdrojov

S verejnými zdrojmi zo Slovenska má 8 organizácií v oblasti dobrovoľníctva skôr pozitívnu skúsenosť a 7 organizácií skôr negatívnu skúsenosť. 3 organizácie nevnímajú skúsenosť so získavaním zdrojov ani pozitívne, ani negatívne. 2 organizácie hodnotia skúsenosť so získavaním zdrojov ako veľmi pozitívnu a dve ako veľmi negatívnu. 10 organizácií na otázku neodpovedalo. V otázke skúseností so získavaním verejných zdrojov zo Slovenska neexistuje štatisticky významný rozdiel medzi organizáciami v oblasti dobrovoľníctva a ostatnými organizáciami. Vid' tabuľka 27.

Tabuľka 27 Skúsenosti organizácií v oblasti dobrovoľníctva so získavaním verejných zdrojov zo Slovenska

Skúsenosti so získavaním verejných zdrojov zo Slovenska	Počet	%
Úplne negatívne	2	6,3
Skôr negatívne	7	21,9
Ani negatívne, ani pozitívne	3	9,4
Skôr pozitívne	8	25,0 %
Veľmi pozitívne	2	6,3 %
Neodpovedalo	10	31,3 %

N = 32

S verejnými zdrojmi zo zahraničia nemá 14 organizácií v oblasti dobrovoľníctva ani pozitívnu, ani negatívnu skúsenosť. Ani negatívne, ani pozitívne skúsenosti so získavaním verejných zdrojov zo zahraničia majú organizácie v oblasti dobrovoľníctva v porovnaní s inými organizáciami štatisticky významne viac. 3 organizácie v oblasti dobrovoľníctva majú

s verejnými zdrojmi zo zahraničia úplne negatívne skúsenosti a 2 organizácie skôr negatívne skúsenosti. Jedna organizácia so zameraním na dobrovoľníctvo má skôr pozitívne skúsenosti a žiadna organizácia nemá veľmi pozitívne skúsenosti so získavaním zdrojov zo zahraničia. Na otázku neodpovedalo 12 organizácií venujúcich sa dobrovoľníctvu. Viď tabuľka 28.

Tabuľka 28 Skúsenosti organizácií v oblasti dobrovoľníctva so získavaním verejných zdrojov zo zahraničia

Skúsenosti so získavaním verejných zdrojov zo zahraničia	Počet	%
Úplne negatívne	3	9,4
Skôr negatívne	2	6,3
Ani negatívne, ani pozitívne	14	43,8
Skôr pozitívne	1	3,1
Veľmi pozitívne	0	0,0
Neodpovedalo	12	37,5

N = 32

So súkromnými zdrojmi zo Slovenska nemá 6 organizácií so zameraním na dobrovoľníctvo ani negatívne, ani pozitívne skúsenosti. 4 organizácie hodnotia skúsenosti ako úplne negatívne, 4 organizácie ako úplne pozitívne, 4 organizácie ako skôr pozitívne a jedna organizácia ako úplne pozitívne. Na otázku neodpovedalo 13 organizácií venujúcich sa dobrovoľníctvu. V otázke skúseností so súkromnými zdrojmi zo Slovenska nie je štatisticky významný rozdiel medzi organizáciami zaoberajúcimi sa dobrovoľníctvom a ostatnými organizáciami. Viď tabuľka 29.

Tabuľka 29 Skúsenosti organizácií v oblasti dobrovoľníctva so získavaním súkromných zdrojov zo Slovenska

Skúsenosti so získavaním súkromných zdrojov zo Slovenska	Počet	%
Úplne negatívne	4	12,5
Skôr negatívne	4	12,5
Ani negatívne, ani pozitívne	6	18,8
Skôr pozitívne	4	12,5
Veľmi pozitívne	1	3,1
Neodpovedalo	13	40,6

N = 32

Skúsenosti so súkromnými zdrojmi zo zahraničia nehodnotí 9 organizácií venujúcich sa dobrovoľníctvu ani pozitívne, ani negatívne. 5 organizácií ich hodnotí úplne negatívne, 2 organizácie skôr negatívne a 2 organizácie skôr pozitívne. Žiadna organizácia nemá úplne pozitívnu skúsenosť so súkromnými zdrojmi zo zahraničia. Na otázku neodpovedalo 14 organizácií z oblasti dobrovoľníctva. V téme skúseností so súkromnými zdrojmi zo zahraničia neexistuje štatisticky významný rozdiel medzi organizáciami venujúcimi sa dobrovoľníctvu a ostatnými organizáciami. Vid' tabuľka 30.

Tabuľka 30 Skúsenosti organizácií v oblasti dobrovoľníctva so získavaním súkromných zdrojov zo zahraničia

Skúsenosti so získavaním súkromných zdrojov zo zahraničia	Počet	%
Úplne negatívne	5	15,6
Skôr negatívne	2	6,3
Ani negatívne, ani pozitívne	9	28,1
Skôr pozitívne	2	6,3
Veľmi pozitívne	0	0
Neodpovedalo	14	43,8

N = 32

Tabuľka 31 Skúsenosti organizácií v oblasti dobrovoľníctva s príjmami z vlastnej činnosti

Skúsenosti so získavaním príjmov z vlastnej činnosti	Počet	%
Úplne negatívne	3	9,4
Skôr negatívne	3	9,4
Ani negatívne, ani pozitívne	4	12,5
Skôr pozitívne	9	28,1
Veľmi pozitívne	1	3,1
Neodpovedalo	12	37,5

N = 32

Skúsenosti s príjmami z vlastnej činnosti hodnotí skôr pozitívne 9 organizácií v oblasti dobrovoľníctva. 4 organizácie ich nehodnotia ani pozitívne, ani negatívne. 3 organizácie ich vnímajú ako veľmi negatívne, 3 organizácie ako skôr negatívne. Veľmi pozitívne skúsenosti má s príjmami

z vlastnej činnosti len jedna organizácia v oblasti dobrovoľníctva. Na otázku neodpovedalo 12 organizácií. Medzi organizáciami pôsobiacimi v dobrovoľníctve a ostatnými organizáciami neexistuje štatisticky významný rozdiel v téme skúseností s príjmami z vlastnej činnosti. Viď tabuľka 31.

Vykonávanie auditu v organizáciách pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva

Z 23 organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva 18 organizácie audit nevykonáva. 3 organizácie venujúce sa dobrovoľníctvu vykonávajú audit dobrovoľne. Zo zákona povinný audit vykonávajú 2 organizácie. 9 organizácií neuviedlo žiadnu odpoveď. V porovnaní s inými organizáciami sa organizácie s hlavným zameraním na dobrovoľníctvo v téme vykonávania auditu štatisticky významne nelíšia od iných organizácií. Viď tabuľka 32.

Tabuľka 32 **Vykonávanie auditu v organizáciách venujúcich sa dobrovoľníctvu**

Vykonávanie auditu v organizáciách	Počet	%
Robíme zo zákona povinný audit	2	6,3
Robíme audit dobrovoľne	3	9,8
Nerobíme audit	18	56,3
Neodpovedalo	9	28,1

N = 32

Je zrejmé, že väčšina organizácií v oblasti dobrovoľníctva audit nerobí – v prípade výskumu ide o 21 organizácií, ktorých výška príjmov zo štátneho rozpočtu či rozpočtu samosprávy nie je natoľko vysoká, aby bol požadovaný zo zákona povinný audit. Predpokladáme, že dobrovoľný audit je pre väčšinu organizácií, nielen pre organizácie v oblasti dobrovoľníctva finančne a personálne náročný, a z toho dôvodu ho nevykonávajú.

6.8.9 Diskusia

Z celkového počtu mimovládnych organizácií, ktoré boli zaradené do výskumu, označilo ako primárnu oblasť svojho pôsobenia dobrovoľníctvo 32 organizácií, čo predstavuje 5,3 %. Pri organizáciách, ktoré uvádzajú ako svoju oblasť pôsobenia dobrovoľníctvo, bol zistený jeden z najväčších rozdielov, ak porovnáme organizácie, ktoré uviedli dobrovoľníctvo ako primárnu oblasť pôsobenia (5,3 %) a organizácie, ktoré v tejto oblasti uviedli pôsobenie aspoň jedným percentom (32,1 %). Ak boli medzi subjekty v oblasti dobrovoľníctva započítané len organizácie, ktoré uviedli viac ako 50 percentné pôsobenie v tejto oblasti, ich podiel bol 3,8 %. Jedným z dôvodov je podľa nášho názoru skutočnosť, že práca s dobrovoľníkmi/dobrovoľníčkami je súčasťou praxe mnohých mimovládnych neziskových organizácií, ako dokumentujú aj ďalšie výsledky výskumu v oblasti socioekonomického prínosu neziskového sektora pre spoločnosť, a teda tým, že s dobrovoľníkmi pracujú, samé seba vnímajú aj ako tie, ktoré rozvíjajú oblasť dobrovoľníctva.

Organizácie v oblasti dobrovoľníctva **sa v najväčšej miere zameriavajú na cieľovú skupinu mladých ľudí vo veku do 16 do 30 rokov**. Vysoké percento (nad 80 %) cieľovej skupiny od 16 – 30 rokov, na ktorú sa organizácie zameriavajú, môže byť ovplyvnené (primárne alebo sekundárne) existujúcimi finančnými mechanizmami na podporu dobrovoľníctva. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR cez programy pre mládež podporuje aj dobrovoľníctvo mladých ľudí. Podpora dobrovoľníctvu mládeže však smeruje aj z rôznych súkromných zdrojov.

Viac ako polovica organizácií v oblasti dobrovoľníctva uvádza, že ich cieľová skupina má v posledných troch rokoch zvyšujúcu sa tendenciu. Len u 12,9 % sa znižuje. Dôkazom tejto skutočnosti je aj **zvyšujúca sa miera zapájania sa ľudí do dobrovoľníctva**. Výskumná štúdia IVO realizovaná ako súčasť výskumu o socioekonomických prínosoch neziskového sektora pre spoločnosť uvádza, že do formálneho dobrovoľníctva sa na Slovensku v roku 2019 zapojilo 36 % ľudí. Podľa výskumu o dobrovoľníctve realizovanom v roku 2011 bola miera zapájania ľudí do formálneho dobrovoľníctva vo veku od 18 rokov 28 %. Hoci vo výskume verejnej mienky odborníčky na základe výsledkov viacerých výskumov od roku 1998 interpretovali mieru zapájania ľudí do dobrovoľníctva ako kolísavú, myslíme si, že kolísavosť spôsobila nejednotná metodológia, resp. inak položené otázky, najmä v prípade miery zapojenia ľudí do dobrovoľníctva. Výskumy v roku 2011 a 2019 použili v dotazníkoch podobné otázky – pýtali sa na zapájanie do neplatenej práce, z toho dôvodu porovnáваме len výsledky výskumov z roku 2011 a 2019. Musíme s istým nadšením skonštatovať, **že miera zapojenia do formálneho aj**

neformálneho dobrovoľníctva je na Slovensku pomerne vysoká. Podobnú mieru zapojenia dosahujú ekonomicky vyspelé krajiny. Napríklad údaje z Veľkej Británie pre roky 2017/2018 uvádzajú, že do formálneho dobrovoľníctva sa zapojilo 38 % obyvateľov Veľkej Británie (<https://data.ncvo.org.uk/volunteering/>).

Z hľadiska špecifik cieľových skupín **prevažuje v organizáciách v oblasti dobrovoľníctva verejnosť bez špecifického znevýhodnenia a iné organizácie.** Zameranie na iné organizácie svedčí o tom, že pri tomto type organizácií ide do veľkej miery aj o organizácie poskytujúce servisné služby, prípadne vzdelávanie pre iné typy organizácií (napríklad takúto úlohu plnia dobrovoľnícke centrá). Takmer polovica organizácií oblasti dobrovoľníctva nemá presne vymedzenú cieľovú skupinu s nejakým konkrétnym znevýhodnením, ale pozornosť na cieľové skupiny s určitým znevýhodnením sa objavuje aj v tejto oblasti v zmysle inkluzívneho dobrovoľníctva. Toto zistenie korešponduje aj s tým, že viac ako 50 % organizácií poskytuje služby širokej verejnosti bez nejakého špecifického zamerania (geografického alebo zamerania v kontexte služby). Iba pre členov poskytuje služby len 12,9 % organizácií v oblasti dobrovoľníctva, t. j. z hľadiska cieľových skupín ide pri organizáciách v oblasti dobrovoľníctva o verejnoprospešné subjekty.

Mimovládne organizácie primárne pôsobiace v oblasti dobrovoľníctva sa vo svojich aktivitách venujú najmä vzdelávaniu a lektorskej činnosti, riadeniu dobrovoľníkov a platených pracovníkov, aktivitám pre členov, fundraisingu, poskytovaniu poradenstva a informácií, komunikácii s médiami a PR, grafickým prácam, spracovaniu web stránok a sociálnych sietí a administratívnej činnosti. Skutočnosť, že platení pracovníci/pracovníčky sa v týchto organizáciách venujú významne viac mnohým činnostiam v porovnaní s organizáciami pôsobiacimi v iných oblastiach, svedčí podľa nášho názoru o **vyššej miere profesionalizácie v týchto organizáciách.** Toto zistenie potvrdzuje aj skutočnosť, že prvky manažmentu pri platených pracovníkoch sa v prípade organizácií v oblasti dobrovoľníctva vyskytovali v porovnaní s ostatnými oblasťami významne častejšie (8 prvkov zo 14). Sedem prvkov bolo prítomných vo viac ako 50 % organizácií.

Organizácie, ktoré sa primárne venujú oblasti dobrovoľníctva, uvádzajú **rôznorodú geografickú pôsobnosť.** Organizácie v tejto oblasti pôsobia najmä na celoslovenskej úrovni, nasleduje miestna a regionálna pôsobnosť.

V organizáciách pôsobiacich primárne v oblasti dobrovoľníctva **sa charakter aktivít od ich vzniku v nadpolovičnej väčšine prípadov menil.** Významne menej v porovnaní s inými oblasťami organizácie v oblasti

dobrovoľníctva uvádzali, že sa charakter ich aktivít nemenil. V prípade zmeny charakteru aktivít organizácií pracujúcich v téme dobrovoľníctvo je na mieste otázka, nakoľko je dobrovoľníctvo nástrojom na dosiahnutie určitých cieľov organizácie a nakoľko je samotné dobrovoľníctvo alebo sprostredkovanie dobrovoľníckych príležitostí hlavnou témou a aktivitou organizácie. To môže do významnej miery ovplyvniť to, či je organizácia nútená prehodnocovať charakter aktivít. Približne tretine organizácií sa charakter aktivít nezmenil, čo môže signalizovať kvalitne nastavené zázemie, udržateľné financovanie, správne nastavenú stratégiu rozvoja organizácie a i. Hlavné dôvody zmeny aktivít môžu byť personálneho, finančného či strategického charakteru.

Všetkým organizáciám pôsobiacim v oblasti dobrovoľníctva zapojeným do prieskumu sa darí aspoň čiastočným spôsobom naplniť pôvodnú motiváciu svojho vzniku. V prípade takmer 87 % zapojených organizácií je miera naplnenia pôvodnej motivácie vyššia ako 41 %, takže organizácie vznikajúce v oblasti dobrovoľníctva sa dostávajú minimálne do kontaktu s témou dobrovoľníctva alebo sa jej všetky do nejakej miery vo svojich aktivitách venujú (pokiaľ je pôvodnou motiváciou samotné dobrovoľníctvo a aktivity s ním spojené). Dôvodom môže byť, že samotná dobrovoľnícka práca ako forma vytvárania hodnoty a výkonu určitého typu práce je na Slovensku využívaná v mnohých neziskových organizáciách (miera využitia závisí od náročnosti a požiadaviek na výkon danej práce). Preto ju organizácie aspoň čiastočne využívajú, aj keď časom môže prestať byť hlavným predmetom činnosti a motiváciou vzniku organizácie.

Služby a aktivity organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva zabezpečujú platení aj neplatení pracovníci, pričom z hľadiska jednotlivých ukazovateľov prevažujú neplatení pracovníci nad platenými. 87,5 % organizácií v oblasti dobrovoľníctva využíva na zabezpečenie služieb neplatených pracovníkov a títo pracovníci tvoria 90 % z personálnych zdrojov podieľajúcich sa na zabezpečení aktivít a služieb organizácií v oblasti dobrovoľníctva. Podľa štatistiky je najväčší počet neplatených pracovníkov z radov členov organizácie. Ďalšou skupinou je bližšie nedefinovaná skupina slovenských dobrovoľníkov, ktorí dobrovoľnícku činnosť vykonávajú na území SR. Nasledujú iné osoby pracujúce bez nároku na odmenu. Výrazne menej sa do aktivít organizácií zapájajú dobrovoľníci zo zahraničia, dobrovoľníci zo SR v zahraničí a stážisti. V polovici organizácií sú služby zabezpečené pracovníkmi v rámci pracovnoprávných pomerov a v približne tretine organizácií pracujú aj ľudia na živnosť.

O tom, že **práca s dobrovoľníkmi/dobrovoľníčkami, patrí v organizáciách pracujúcich v oblasti dobrovoľníctva medzi integrálnu súčasť ich práce**, svedčia aj ďalšie výsledky výskumu:

- 86,4 % organizácií, ktorých primárnou oblasťou je dobrovoľníctvo, absolútne súhlasili a súhlasili s výrokom, že bez dobrovoľníkov by nemohli fungovať;
- organizácie pôsobiace primárne v oblasti dobrovoľníctva významne viac zapájajú do svojich aktivít pravidelných dobrovoľníkov aj virtuálnych, alebo on-line dobrovoľníkov;
- 68,2 % považuje počet dobrovoľníkov, s ktorými pracujú, za úplne a skôr dostatočný 68,2 %.

6.8.10 Problémy a odporúčania

1. Udržateľné financovanie dobrovoľníctva

V prostredí slovenských organizácií sa stretávame najčastejšie s problémom udržateľnosti financovania organizácií venujúcich sa rozvoju dobrovoľníctva. Ich činnosť je financovaná primárne z dotačných schém, prípadne sú závislé od samospráv, pre ktoré dobrovoľníctvo nie je medzi nevyhnutnými oblasťami podpory (na rozdiel od napr. zriaďovateľských povinností v prípade škôl či domoch pre seniorov). V prípade, ak majú organizácie jednozdrojové financovanie, alebo sú granty hlavným prostriedkom príjmov a organizácia zrovna nevie poskytnúť podporu v témach, ktoré sú práve aktuálne, môže dôjsť k pozastaveniu či obmedzeniu vykonávaných aktivít. Túto skutočnosť dokumentujú aj zistenia o prekážkach fungovania mimovládnych organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva.

Organizácie, ktoré uviedli ako svoju primárnu oblasť dobrovoľníctvo, **najvýznamnejšie pociťujú prekážky v nedostatku financií, v nedostatku ľudí v organizácii a v administratívnej záťaži**. Nedostatok financií môže byť prekážkou, ktorá vplýva aj na ostatné dve prekážky – nadmernú administratívnu záťaž a *nedostatok ľudí v organizácii*. Aj keď je väčšina profesionálnych organizácií (musí byť) financovaná viaczdrojovo, v súčasnosti existuje len veľmi málo finančných zdrojov, kde by mohlo vedenie organizácií žiadať financie na preplatenie mzdových nákladov. Hľadanie rôznych zdrojov s rôznymi projektovými zámermi potom automaticky znamená aj zvýšenú administratívnu záťaž na vedenie v organizáciách. Nedostatok ľudí je už potom len odrazom tejto reality, ktorú ešte dokresľuje aj pomerné zastúpenie mužov a žien v tomto sektore. Výskum jasne preukázal, že sa v dobrovoľníckych organizáciách zamestnávajú častejšie ženy (70,24 %), aj to prevažne na čiastkové úväzky. Muži, ak sú prítomní, zastávajú hlavne vedúce pozície alebo pozície na mandátne zmluvy, majú aj väčšie úväzky. Preferencia žien môže byť aj z veľkej

časti ovplyvnená témami, ktoré organizácie majú ako nosné, a to sú teda témy dotýkajúce sa hlavne sociálnej sféry, detí a mládeže v náhradnej starostlivosti, ohrozené rodiny, verejnosť s fyzickým znevýhodnením a široká verejnosť. Zároveň to môže byť aj naopak. Tieto témy sú preto nosné, pretože z veľkej časti sú v organizáciách zastúpené ženy. Analogické problémy sme identifikovali aj pri práci s dobrovoľníkmi/dobrovoľníčkami. Ako dva najvýznamnejšie problémy boli identifikované – nedostatok financií a neschopnosť nájsť dobrovoľníkov, ktorých organizácie potrebujú.

Organizácie v oblasti dobrovoľníctva vo výskume uvádzajú vo väčšine prípadov negatívne alebo neutrálne hodnotenie skúseností so získavaním zahraničných verejných aj súkromných zdrojov a so získavaním súkromných zdrojov zo Slovenska. V porovnaní s ostatnými organizáciami sa významne viac líšia v hodnotení verejných zdrojov zo zahraničia, významne viac tu majú neutrálne hodnotenie – ani negatívne, ani pozitívne skúsenosti so získavaním zahraničných verejných zdrojov. Medzi organizáciami venujúcimi sa dobrovoľníctvu len jedna organizácia hodnotí skúsenosť so zahraničnými verejnými zdrojmi pozitívne. Predpokladáme, že ani negatívne, ani pozitívne hodnotenie skúseností zo získavaním verejných zahraničných zdrojov mohlo nastať z nasledujúcich dôvodov:

- Organizácie v oblasti dobrovoľníctva sú často menšie organizácie, ktoré pracujú s relatívne nízkym rozpočtom. Verejné zdroje zo zahraničia, v ktorých je istá miera finančnej spoluúčasti, vyžadujú istú administratívnu záťaž, zapojenie ďalších expertov pri práci na písaní projektov, môžu požadovať zapojenie iných partnerov, majú vysoké rozpočty, a tak nie sú z hľadiska ich kapacít, ale ani reálnych potrieb zaujímavé.
- Verejné zdroje zo zahraničia majú špecifické výzvy a zadania, ktoré neodzrkadľujú reálne potreby organizácií v oblasti dobrovoľníctva, a preto o financie nežiadajú, alebo žiadajú obmedzene.
- Verejné zdroje zo zahraničia majú pre oblasť dobrovoľníctva len limitovanú finančnú podporu, resp. môžu podporiť len isté množstvo žiadateľov. Je možné, že sa organizáciám v oblasti dobrovoľníctva v polovici prípadov nepodarí získať podporu, a aj preto môže byť ich hodnotenie neutrálne.
- Organizácie v oblasti dobrovoľníctva nemajú vedomosti o možnostiach finančnej podpory zo zahraničných verejných zdrojov.

Uvedené dôvody môžu byť dôvodmi aj pre negatívne hodnotenia verejných zdrojov zo zahraničia.

Vzhľadom na súčasnú prax aj výsledky výskumu, v ktorom organizácie na otázku ohľadom získania štatútu sociálneho podniku odpovedali

negatívne alebo neodpovedali vôbec, usudzujeme, že touto témou sa vôbec nezaoberajú a **nevnímajú, že by dobrovoľníctvo mohlo byť prepojené aj so sociálnym podnikaním**. Dôvodom je aj to, že na Slovensku je sociálne podnikanie stále málo rozvinuté, k čomu prispela aj predchádzajúca legislatíva, história a negatívne skúsenosti z praxe slovenských sociálnych podnikov. Prax z niektorých zahraničných krajín je ale iná, a to aj v oblasti dobrovoľníctva. Napr. austrálske dobrovoľnícke organizácie a centrá majú založené sociálne podniky. Medzi nimi vyniká internetový portál venujúci sa prepájaniu dobrovoľníckych príležitostí a dobrovoľníkov (<https://www.volunteer.com.au/about>), pričom príjmy tohto sociálneho podniku sú z portálu, na ktorom firmy môžu nájsť dobrovoľnícke príležitosti pre zamestnancov <https://www.volunteer.com.au/employee-volunteer-portal>.

Odporúčania:

1. Vytvorenie finančného mechanizmu

- Pre zabezpečenie kvalitnej práce s dobrovoľníkmi/dobrovoľníčkami vo všetkých mimovládnych organizáciách ako aj pre organizácie primárne rozvíjajúce dobrovoľníctvo, sa javí ako kľúčový faktor riešenie nedostatku finančných zdrojov. Navrhujeme **vytvoriť finančný mechanizmus na podporu dlhodobých dobrovoľníckych programov a dobrovoľníckych centier**. Zahrnúť do podpory dobrovoľníckych programov osobitne tému dobrovoľníctva seniorov a ľudí so znevýhodnením. Tento návrh je v súčasnosti už v príprave, nakoľko bol súčasťou aktuálneho Akčného plánu koncepcie pre rozvoj občianskej spoločnosti. Zároveň je dôležité **zachovať dotačné mechanizmy na podporu dobrovoľníctva mladých ľudí** vytvorené v rámci programov pre mládež Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.
- Rovnako je potrebné podporovať **vzdelávanie mimovládnych organizácií v oblasti fundraisingu** a diverzifikácii zdrojov. Je potrebné, aby sa naučili, ako získavať verejné a súkromné zdroje zo zahraničia, ako vytvárať partnerstvá so súkromným sektorom.
- Je nutné zabezpečiť, aby **zahraničné verejné zdroje boli dostupné aj pre organizácie pracujúce s dobrovoľníkmi**. Máme na mysli najmä finančné prostriedky z Eurofondov.
- Z hľadiska diverzifikácie zdrojov a rozšírenia služieb je tiež nutné **podporiť slovenské mimovládne organizácie vo vzdelávaní v téme sociálneho podnikania** a priblížiť príklady dobrej praxe zo sociálneho podnikania na Slovensku a v zahraničí. Organizáciám, ktoré majú dobrú skúsenosť v oblasti sociálnemu podnikania, odporúčame zdieľať príklady praxe v oblasti prepojenia dobrovoľníctva a sociálneho podnikania.

2. Meranie vplyvu aktivít organizácií venujúcich sa dobrovoľníctvu

Pri zisteniach o vyhodnocovaní vplyvu aktivít organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva sa zameriame na nasledujúce fakty:

- **Takmer 20 % organizácií nevyužíva na vyhodnocovanie prínosu/vplyvu aktivít organizácií v rámci dobrovoľníctva žiadne nástroje.** Bez ohľadu na to, či je dôvodom nedostatok kapacít, nedostatok know-how, nízka priorita takejto činnosti v rámci aktivít organizácie alebo iné dôvody, takýto prístup organizácie odstriháva od príležitostí stať sa dlhodobo udržateľnými organizáciami, ktoré by mali dlhodobý dopad v priestore, v ktorom fungujú, v rámci súčasného nastavenia získavania zdrojov. Vyhodnocovanie aktivít smeruje k organizácii zvyšujúcej kvalitu svojich aktivít, získavajúcej spätnú väzbu od rôznych zainteresovaných strán organizácie, ktoré sú kľúčové pre jej fungovanie, konkurencieschopnosť a reflexiu na svoje činnosti. Vyhodnocovanie prínosu a vplyvu aktivít je priamo naviazané na ciele, ktoré si organizácia nastavuje vo vzťahu k výstupom, výsledkom a dopadom svojich krátkodobých či dlhodobých aktivít smerujúcich dovnútra či navonok. Je náročné hovoriť o akomkoľvek spôsobe riadenia či manažovania organizácie v prípade, ak nie sú stanovené ciele či merateľné výstupy, a pokiaľ sa tie nijakým spôsobom nevyhodnocujú. Zároveň je náročnejšie budovať akúkoľvek marketingovú, fundraisingovú či inú stratégiu, pokiaľ tie nevychádzajú z relevantných záverov vyhodnotenia aktivít organizácie. Často ostáva takýmto organizáciám vybudovať všetko na ničím nepodložených predpokladoch a emóciách, ktorá však funguje iba vo vzťahu k úzko vymedzenej skupine zainteresovaných strán.
- Druhým je **absolútna absencia** (nikto z respondentov túto možnosť neoznačil) **systematického využívania overených metodík.** Pokiaľ má organizácia lokálny či regionálny charakter, potom potrebuje v rámci svojich činností systematicky využívať overené metodiky na vyhodnocovanie prínosu/vplyvu svojich aktivít.
- Tretím faktom je, že **organizácie radšej investujú prostriedky do vývoja vlastných nástrojov na vyhodnocovanie vplyvu aktivít** (45,2 %) pred overenými nástrojmi. Zaujímavé by bolo zistenie, či je to spôsobené robustnosťou, komplikovanosťou, neinformovanosťou alebo inými faktormi súvisiacimi s overenými nástrojmi.

Ďalšie odporúčania:

- Organizáciám v oblasti dobrovoľníctva odporúčame systematicky merať vplyv svojich aktivít overenými metodikami a vzdelávať sa v téme merania vplyvu aktivít organizácií.

- Servisným organizáciám v oblasti dobrovoľníctva (dobrovoľníckym centráram a pod.) navrhujeme, aby organizácie venujúce sa dobrovoľníctvu informovali o vzdelávaní v téme merania vplyvu a o overených metodikách merania vplyvu aktivít.

3. Systematický výskum o dobrovoľníctve

Výskumná štúdia IVO realizovaná ako súčasť výskumu o socioekonomických prínosoch neziskového sektora pre spoločnosť potvrdila fakt, že na Slovensku chýba pravidelný výskum v oblasti dobrovoľníctva, keďže predstavila údaje z posledných výskumov ako kolísavé. My ich považujeme, aj vzhľadom na nejednotnú metodológiu, za neporovnateľné. Niektoré európske krajiny sledujú spolu s mierou zapájania ľudí do dobrovoľníctva aj prínosy, ktoré dobrovoľníctvo prináša, najmä ekonomické, ako je napr. výška HDP vytvoreného dobrovoľníckou prácou. Na meranie ekonomickej hodnoty dobrovoľníckej práce upozorňovala už v roku 2011 Koncepcia rozvoja občianskej spoločnosti na Slovensku a neskôr Program podpory dobrovoľníctva a dobrovoľníckych centier. Jedným z možných riešení získavania pravidelných údajov o miere zapájania ľudí do dobrovoľníctva a o ekonomickej hodnote dobrovoľníctva na Slovensku by malo byť pravidelné zisťovanie Štatistického úradu SR podľa vypracovanej metodiky Medzinárodnej organizácie práce (ILO). Slovensko by disponovalo pravidelnými, validnými, spoľahlivými a porovnateľnými údajmi o miere zapájania ľudí do dobrovoľníctva a o ekonomickej hodnote dobrovoľníctva. Výskumná štúdia odhalila niekoľko ďalších prínosov dobrovoľníctva – napr. aktívnu politickú a občiansku participáciu a vyššiu interpersonálnu dôveru. Dobrovoľníctvo má však veľa ďalších doposiaľ nepreskúmaných prínosov pre dobrovoľníkov/dobrovoľníčky, ale aj pre prijímateľov dobrovoľníckych aktivít, spoločnosť a procesy v nej, teda pre všetky zapojené strany, ktoré by sa mali odhaliť a sledovať.

Ďalšie odporúčanie:

- Štatistickému úradu SR odporúčame **zaviesť pravidelný výskum v oblasti dobrovoľníctva**, ktorý by vychádzal z metodiky používanej aj v iných európskych krajinách (podľa ILO) a umožnil tak porovnanie údajov a meranie (nielen ekonomických) prínosov dobrovoľníctva.

4. Výchova a vzdelávanie k dobrovoľníctvu

Z hľadiska rozvoja občianskej spoločnosti je dôležité spomenúť, že podľa výsledkov výskumu IVO ľudia zapojení do formálneho i neformálneho

dobrovoľníctva sa vyznačujú zvýšenou dôverou k mimovládny m organizáciám, a tiež k občianskym, mládežníckym a študentským iniciatívam. Majú väčší záujem o politiku na rôznych úrovniach a častejšie o nej diskutujú v rodine, s kolegami, priateľmi i známymi. Vyznačujú sa intenzívnejším sledovaním zdrojov informácií (verejnoprávna televízia, verejnoprávny rozhlas, súkromné rozhlasové stanice, verejne dostupné spravodajské webstránky, tlačené noviny, alternatívne médiá, sociálne siete a youtube). Výsledky výskumu potvrdzujú, že dobrovoľníctvo je nástrojom k tomu, aby sa mladí ľudia vyhli extrémizmu, diskutovali a formovali kritické myslenie, a boli politicky a občiansky aktívni. Je preto dôležité, aby aktéri na rôznych úrovniach uviedli do praxe Konceptiu výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu.

Ďalšie odporúčanie:

Odporúčame pokračovať v realizácii výchovy a vzdelávania k dobrovoľníctvu vo všetkých stupňoch vzdelávania v školách a školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach podľa Konceptie výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu. (http://old2.dobrovolnickecentra.sk/wp-content/uploads/2018/05/Koncepcia_VaV_DaM_k_dobrovolnictvu_final_19.4.2018.pdf)

5. Právna úprava dobrovoľníctva

Jeden zo základných problémov pri práci s dobrovoľníkmi v organizáciách je podľa organizácii venujúcich sa dobrovoľníctvu nedostatočná legislatívna podpora dobrovoľníctva. Ako viac či menej závažný problém to vníma až 70 % organizácií. Bolo by vhodné zistiť, aké sú konkrétne výhrady organizácií voči súčasnej legislatívnej úprave. Tejto téme sa má osobitne venovať pracovná skupina na Ministerstve vnútra SR, ktorá vznikla s cieľom novelizácie Zákona o dobrovoľníctve.

Odporúčame **zistiť**, aké legislatívne prekážky majú organizácie, ktoré pracujú s dobrovoľníkmi a v súlade s nimi **novelizovať zákon o dobrovoľníctve a ďalšie predpisy a nariadenia ovplyvňujúce dobrovoľnícku činnosť a podporu dobrovoľníctva**.

6. Spolupráca s regionálnou samosprávou a podnikateľským sektorom

Najbližším spolupracovníkom organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva je samospráva na úrovni mesta a obce, keďže sa záujmy oboch subjektov často prelínajú (napr. v potrebe poskytovať sociálne, kultúrne, vzdelávacie a iné aktivity). To súvisí aj s tým, že štvrtina organizácií

uvádza pôsobenie na úrovni obce alebo okresu. Pre zástupcov, najmä lokálnych organizácií, ide o hlavného zástupcu verejného záujmu v ich okolí, a často prvý kontaktný bod pri získavaní povolení či zdrojov na vykonávanie aktivít. **Druhým významným spolupracovníkom organizácií v oblasti dobrovoľníctva sú iné domáce mimovládne organizácie** (označilo 75 % organizácií), ktoré spája podobná téma, zlepšovanie určitého miesta prostredníctvom rôznych aktivít dáva spolupráca logický zmysel. **Relatívne nízka** v porovnaní s inými oblasťami pôsobenia je **spolupráca s regionálnou samosprávou a s podnikateľským sektorom**. Vysvetlením môže byť pre samosprávu relatívne dlhá vzdialenosť medzi ňou a lokálnou organizáciou, a podobne vo vzťahu s národne pôsobiacou organizáciou, prípadne nejasnosť štruktúry a otáznika angažovania sa regionálnej či krajskej samosprávy v dobrovoľníckych aktivitách lokálneho charakteru. Pri podnikateľskom prostredí môže ísť o vzájomné odcudzenie sa, kde dobrovoľníckej organizácii ide o „dobro“ a podnikateľovi/podnikateľke o „zisk“. Organizácie často pýtajú od miestnych podnikateľov finančné zdroje na jednorazovej báze, pričom samotných podnikateľov nevtahujú do diania organizácie, čím často limitujú spoluprácu na občasné interakcie formou, „keď treba pomôcť“. Organizácie v oblasti dobrovoľníctva spolupracujú často so školami, ktoré môžu slúžiť jednak ako zdroj dobrovoľníkov/dobrovoľníčok, a na druhej strane sú pre nich skupinou, na ktorú zaciľujú svoje aktivity.

Ďalšie odporúčanie:

- **Budovať spoluprácu s regionálnou samosprávou a podnikateľským sektorom.** Organizácie s primárnou oblasťou dobrovoľníctva môžu byť pre krajské, ale aj mestské či obecné samosprávy partnerom pri plánovaní rôznych stratégií a komunitných plánov, kde je participácia organizácií tretieho sektora očakávaná. Expertíza týchto organizácií, ktoré sú naučené flexibilne reagovať na potreby miestnych komunít pomocou dobrovoľníkov/dobrovoľníčok, prináša pre samosprávy častokrát iný pohľad na riešenie vynárajúcich sa potrieb. V týchto dokumentoch je potom možné tlmočiť požiadavku alokácie finančných zdrojov na naplánované aktivity. Zároveň tak vytvárajú priestor na aktívnu spoluprácu.

Riešenie 1: Zúčastňovanie organizácii s primárnou oblasťou dobrovoľníctva na tvorbe a plánovaní strategických dokumentov na rôznych úrovniach (od národnej, cez krajskú až po miestnu).

Riešenie 1a (pre samosprávy, ministerstvá): Pozývanie kľúčových lídrov/líderky z týchto organizácií do plánovacích procesov strategických materiálov.

Riešenie 1 b: Vzdelávanie organizácií v oblasti fundraisingu a utvárania partnerstiev s podnikateľským sektorom.

7. Členstvo organizácií v oblasti dobrovoľníctva vo formálnych a neformálnych zoskupeniach

Štvrtina organizácií v oblasti dobrovoľníctva nie je členom žiadnej asociácie/platformy/záujmového združenia. Zaujímavé by bolo zistenie, čo je dôvodom – či v ňom nevidí zmysel, alebo o takejto príležitosti ani nevie, a či neexistuje platforma združujúca organizácie daného typu alebo niečo iné. Členstvo vo formálnej či neformálnej platforme je spojené s rastom organizácie a jej ambíciou mať čoraz väčší alebo kvalitnejší dopad, prípadne združovať sa za účelom lepšej pozície pri ovplyvňovaní či lobovaní za určité právne zmeny na úrovni samospráv atď. Nezanebateľnou motiváciou je čerpanie know-how a recipročné služby s organizáciami z iných krajín, v ktorých riešia podobné problémy. Členstvo v rôznych asociáciách zjednodušuje aj cestu organizácie pri získaní partnera do prípadného projektu na rôznych úrovniach. V rámci združovania organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva do národných platformi môže zohrať úlohu aj spolupatričnosť dobrovoľníckych organizácií a ich prirodzená tendencia pomáhať si navzájom.

Odporúčanie pre platformy organizácií:

Aktívne propagovať výhody a prínosy plynúce z členstva organizácií v iných formálnych a neformálnych zoskupeniach.

8. Podpora zapájania ľudí nad 51 rokov do dobrovoľníctva

Napriek tomu, že cieľovú skupinu ľudí nad 51 rokov zapájala v oblasti dobrovoľníctva viac ako polovica organizácií, táto cieľová skupina nepatrí medzi priority organizácií pôsobiacich v oblasti dobrovoľníctva. Výskum verejnej mienky, ktorý bol súčasťou výskumu o socioekonomických prínosoch neziskového sektora, síce uvádza, že medzi jednotlivými vekovými kategóriami nie je v miere zapojenia sa do dobrovoľníctva významný rozdiel, **v porovnaní so zahraničím sú však z hľadiska ekonomického statusu najmenej zapojenou skupinou do formálneho dobrovoľníctva dôchodcovia.** Pravdepodobne to súvisí s nízkym finančným príjmom tejto veľkej skupiny obyvateľstva, keďže aj zahraničné výskumy potvrdzujú, že miera zapájania sa do dobrovoľníctva rastie spolu s ekonomickými ukazovateľmi krajiny. Rovnako si myslíme, že súčasní dôchodcovia sú skupinou, ktorú najviac zasiahlo zastavenie a zrušenie väčšiny občianskych aktivít a organizácií počas komunistického režimu, a preto ich zapájanie do formálneho dobrovoľníctva je v porovnaní

s iným skupinami nižšie. Ďalším faktorom je limit samotného starnutia, resp. nielen fyzických a psychických ťažkostí, ktoré starnutie prináša. Demografická krivka klesá, prírastok mladých ľudí na Slovensku bude najbližšie desaťročia klesať. Už v roku 2030 budú niektoré krajské mestá na Slovensku dosahovať najstarší priemerný vek. Sociálne služby pre túto vekovú kategóriu bude treba rozširovať. Seniorov a seniorky bude preto potrebné udržať čo najdlhšie v ich prirodzenom prostredí s občasnou asistenciou. Prevenciou by mal byť koncept aktívneho starnutia, ktorý sa aj napriek uplynulému obdobiu prejavil v miestnych komunitách len veľmi oklieštene (vznik denných centier, prednášky, akadémie seniorov a pod.). V dokumente venujúcemu sa aktívnemu starnutiu sa nespomína dobrovoľníctvo, ktoré môže byť tou najprirodzenejšou službou blízkej komunite. V takejto situácii budú musieť mestá a obce čeliť sociálnej izolácii tých najzraniteľnejších. Druhou hrozbou je uzatváranie sa seniorov/seniorek do svojich „sociálnych bublín“ (napr. denné centrá s programom len pre seba) bez medzigeneračného dialógu a služby komunite. Mnohé výskumy zo zahraničia však potvrdzujú, že zapájanie sa seniorov/seniorek do dobrovoľníctva zlepšuje kvalitu života, ako po zdravotnej, tak aj po psychickej stránke. Lepšie vnímajú kultúrno-spoločenské dianie v krajine a zažívajú pocit užitočnosti. Seniori/seniorky tak nemusia byť nevyhnutne len prijímateľmi dobrovoľníckej pomoci, ale sami ju môžu prostredníctvom dobrovoľníctva poskytovať. Jedným z dôležitých vplyvov je však to, že mimovládne **neziskové organizácie alebo občianski aktivisti nevedia, ako s takouto skupinou pracovať**, resp. ako ju osloviť. Jedným z dôvodov je aj to, že napriek politickým stratégiám a dokumentom vyzdvihujúcim dôležitosť medzigeneračného dialógu a aktívneho starnutia, **nebol doposiaľ vyvinutý finančný mechanizmus**, ktorý by aktívne starnutie a medzigeneračnú solidaritu formou podpory dobrovoľníckych programov seniorov podporil, a tak motivoval mimovládne neziskové organizácie a občianske iniciatívy k práci so seniormi.

Ďalšie odporúčanie:

- **Rozšíriť svoje pôsobenie a orientáciu dobrovoľníckych centier aj na dobrovoľníctvo seniorov** ako možnosť aktívneho starnutia.
- **Riešenie (národná úroveň – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR):** Zapracovať dobrovoľníctvo seniorov do Národného programu aktívneho starnutia na ďalšie programovacie obdobie 2021 – 2027.
- **Riešenie (národná úroveň, samosprávy):** Vzhľadom k starnutiu obyvateľstva vytvoriť dotačný mechanizmus (napr. VZN), ktorý by finančne podporoval vznik dobrovoľníckych programov, v ktorých sú seniori nielen klientmi, ale aj aktívnymi dobrovoľníkmi. Tiež je možné

takéto opatrenia zapracovať aj do Komunitných plánov sociálnych služieb alebo PHSR miest. Takéto riešenie však predpokladá aktívnu účasť organizácií v plánovacích procesoch spomínaných dokumentov.

- **Riešenie (samosprávy):** Motiváciu seniorov k dobrovoľníctvu, ako skupiny ohrozenej aj nízkym príjmom, možno k tejto činnosti motivovať aj úľavami pri platbe, napr. za smetie, ktoré je umožnené aj v zá-kone alebo môžu prísť samosprávy s inými motivujúcimi benefitmi.
- **Riešenie (samosprávy, MVO):** Pripraviť školenie pre samosprávy a MVO o zapájaní seniorov/senioriek do dobrovoľníctva (motivácie, nábor, skúsenosti, portfólio dobrovoľníckych aktivít, príklady dobrej praxe, manažment takýchto dobrovoľníckych aktivít).

6.8.11 Literatúra a zdroje

- Brozmanová Gregorová, A. et al. (2012). *Dobrovoľníctvo na Slovensku – výskumné reflexie*. Bratislava: Iuventa.
- Brozmanová Gregorová, A. et al. (2014). Štandardy kvality manažmentu dobrovoľníkov a dobrovoľníčok a odporúčania na prácu s mládežou v oblasti dobrovoľníctva. Proces tvorby a výstupy. Banská Bystrica: Centrum dobrovoľníctva a Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií.
- Brozmanová Gregorová, A., Marček, E., Mračková, A. (2009). Analýza dobrovoľníctva na Slovensku. Banská Bystrica: PF UMB, OZ Pedagóg, PDCS, PANET.
- Brozmanová Gregorová, A., Šavrnochová, M., Šolcová, J. (2016). *Dobrovoľníctvo – cesta k rozvoju talentu a potenciálu mladých ľudí*. Bratislava: Bratislavské dobrovoľnícke centrum.
- Brozmanová Gregorová, A., Šolcová, J., Siekelová, M. (2018) *Dobrovoľníctvo mládeže na Slovensku – aktuálny stav a trendy*. Stupava: Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií.
- Bútora, M., Fialová, Z. (1995). *Neziskový sektor a dobrovoľníctvo na Slovensku*. Bratislava : S.P. A.C.E.
- Bútorová, Z. (2004). *Mimovládne organizácie a dobročinnosť vo svetle verejnej mienky*. In: Majchrák, J., Strečanský, B., Bútora, M. (eds.): *Keď ľahostajnosť nie je odpoveď*, Bratislava: IVO.
- Bútorová, Z., Bútora, M. (1996). *Mimovládne organizácie a dobrovoľníctvo očami verejnej mienky I*. Bratislava: S.P. A.C.E. UIPŠ. (2006). *Dobrovoľníctvo a mládež*. Bratislava: UIPŠ. (2007). *Dobrovoľníctvo a stredoškolská mládež*. Bratislava: UIPŠ.
- Gabovičová, N. (2011). Dobrovoľníctvo mládeže a možnosti jeho rozvoja. In *Mládež a spoločnosť*, (4) 20 – 25.
- Gallo, O., Lenčo, P. (2009). Čo si myslia mladí. Ich voľný čas a aktívna účasť na živote spoločnosti. Bratislava: Iuventa.
- Gallová Kriglerová, E. 2006. *Prieskum názorov mladých ľudí pre potreby kampane Každý iný – všetci rovní*. Bratislava: 2006.
- Koncepcia rozvoja občianskej spoločnosti na Slovensku. Bratislava: Úrad vlády SR. Online: http://www.minv.sk/?ros_kros : [20. 1. 2018]
- Koncepcia výchovy a vzdelávania detí a mládeže k dobrovoľníctvu. Bratislava: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.
- Králiková, N. (2006). *Ja nie som dobrovoľník! Ja to robím iba tak...* Bratislava: Iuventa.
- Program podpory dobrovoľníctva a dobrovoľníckych centier. 2013. Bratislava: Úrad vlády. Online: http://www.minv.sk/?ros_kros_vystup [20. 1. 2018]
- Stratégia Európskej únie pre mládež – investovanie a posilnenie postavenia mládeže 2010 – 2018. Online: <https://www.iuventa.sk/sk/Legislativa/Legislativa-omladezi/Legislativa-EU.alej> [20. 1. 2018]
- Stratégia podpory rozvoja dobrovoľníctva v Košickom kraji z roku 2015. Online: https://web.vucke.sk/files/dokumenty/pub/regionalny_rozvoj/phsr/2015/prilohy/priloha_9_strategia_podpory_rozvoja_dobrovolnictva_v_kosickom_kraji.pdf [20. 1. 2018]
- Stratégia Prešovského samosprávneho kraja pre mládež na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025. Online: <https://www.po-kraj.sk/files/dokumenty-odborov/skolstvo/strategia-psk-mladez-2015-2020-vyhľadom-do-roku-2025.pdf> [20. 1. 2018]
- Stratégia SR pre mládež na roky 2014 až 2020. Bratislava : Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. Online: <https://www.iuventa.sk/sk/Legislativa/Legislativa-omladezi/Legislativa-SR.alej> [20. 1. 2018]
- Woleková, H. et al. (2002). *Dobrovoľníctvo vo svetle výskumu*. Bratislava: S.P. A.C.E.
- Zákon NR SR č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon NR SR č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou
- Záverečná správa z prieskumu pre Nadáciu pre deti Slovenska*. 2004. Bratislava: FOCUS.
- Zdroje údajov z výskumu národného projektu Kvalitnejšie verejné politiky prostredníctvom lepšieho poznania občianskej spoločnosti

6.8.12 Zoznam použitých skratiek

a i.	a iné
a pod.	a podobne
AR	adjusted residual
atď.	a tak ďalej
č.	číslo, čísla
DO	detská organizácia
DofE (The Duke of Edinburgh's International Award)	Medzinárodná cena vojvodu z Edinburghu
DOMKA	Združenie saleziánskej mládeže
eRko	Hnutie kresťanských spoločenstiev detí
et al.	a kolektív
HDP	hrubý domáci produkt
ILO (International Labour Organizaton)	Medzinárodná organizácia práce
INEX (INternational EXchanges)	INEX Slovakia
IVO	Inštitút pre verejné otázky
KA1	kľúčová aktivita programu Erasmus+
MNO	mimovládna nezisková organizácia
MO	mládežnícka organizácia
napr.	napríklad
PSK	Prešovský samosprávny kraj
resp.	respektíve
SAIA	Slovenská akademická informačná agentúra
SR	Slovenská republika
t. j.	to jest
tzv.	takzvaný
UIPŠ	Ústav informácií a prognóz školstva
Z. z.	Zbierka zákonov Slovenskej republiky
ZKSM	Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže
ZSE	Západoslovenská energetika, a. s.

Všeobecne prospešná oblasť: Dobrovoľníctvo

Vybraná časť publikácie Analýza socioekonomického prínosu neziskového sektora a stavu a trendov rozvoja občianskej spoločnosti

Vydalo Ministerstvo vnútra SR/Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Odborná publikácia je vybranou časťou Analýzy socioekonomického prínosu neziskového sektora a stavu a trendov rozvoja občianskej spoločnosti, ISBN 978-80-89051-67-0, ktorá je výstupom národného projektu Kvalitnejšie verejné politiky prostredníctvom lepšieho poznania občianskej spoločnosti, kód projektu v ITMS2014+: 314011V576. Národný projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom operačného programu Efektívna verejná správa.

Bratislava 2020

Táto publikácia bola vypracovaná Ministerstvom vnútra SR/Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v spolupráci s partnerom národného projektu Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici.

ISBN 978-80-89051-75-5

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

